

Tids-skrift

FOR VESTOPPLAND
SLEKTSHISTORIELAG

Nr. 4 1987 Årg. 5. Pris kr. 25,-

Jemtlands Vaaben fra det 13de Aarhundrede.

**En
god avis
skal
dekke
mye...**

LES

Lokale nyheter, stortings-
politikk, sport, kunst og
kultur, underholdning eller
maktkamp i verdens-
rommet.

Oppland
ARBEIDERBLAD

OG BLI ORIENTERT!

Markededsføringssskole i Gjøvik

Grunnkurs i markedsføring — 1 år på kveldstid

Fagkurs i markedsføring — 2 år på kveldstid

Gjøvik EDB-skole

2-årig kveldsskole ADB

Felles kontorer:

Bjørnsonsgt. 2 — 2801 Gjøvik

Tlf. 061/78560

**Det som betyr noe
for distriktet,
betyr noe for oss**

VESTOPPLAND SLEKTHISTORIELAG

Postboks 266, 2801 Gjøvik

Medlemskontingent: kr 100.- pr år.

Lagets tidsskrift kommer 4 ganger i året.

Neste nummer av tidsskriftet kommer ca. 10. februar.

Siste frist for innlevering av stoff er 15. januar.

<u>Annonsepriser:</u>	1 gang	4 ganger
1/2 side	kr 150.-	kr 500.-
1/1 "	" 300.-	" 1000.-
Bakside	" 500.-	" 1400.-

Hovedstyre:

Formann Arne M. Sandlie, 2750 Gran

Nestformann: Arne Amundgård, 2846 Bøverbru

Kasserer: Eilef Rognerud, 2870 Dokka

Sekretær: Jan Eilert Jaatun, 2857 Skreia

Tidsskriftstyre:

Arne Amundgård (styrer), Ole M. Granum, Kari N. Nordal og Fredrik Dyhren.

Stoff til tidsskriftet sendes Arne Amundgård, 2846 Bøverbru, telefon: 061-96500.

Innhold

- 298. Ruth Klungseth: Om Borch-familien
- 308. Per Hohle: En finneplass i Lunner
- 310. Jan Eilert Jaatun: Slekten på Kjøset, II
- 320. Torstein Kvale: De bodde i Hassel
- 323. Arne Amundgård: Etterslekt for Peder Andersen og Karen Clausdtr.
- 325. Arne Amundgård: Fra Aggersborg til Rogneby
- 327. Otto Adolf Fosmo: Tre brev fra 1629 og 1643
- 333. Jan Eilert Jaatun: Tingboka forteller. II. Gamle Hadelandsrøtter
- 338. Arne Amundgård: Eiere og brukere av Billerud på Toten
- 343. Otto Adolf Fosmo: Herr Hermand Hanssen (enda en gang)
- 355. Vivi Lorentzen: Blikk for røtter. Interjuv med Bjørn Herberg
- 358. Bjørn Herberg: Husmandsånd
- 361. Jostein Pedersen: Slektshistorielag
- 363. C.S.Schilbred: Vi gjør slektsundersøkelser
- 367. Arne Amundgård: Om Kremmerbakken i Lillo
- 370. Ranhild Magerøy: Sagakvinner
- 373. Inflyttere til Toten 1837-38
- 375. Utvandring fra Valdres til Amerika over Bergen 1890-99
- 378. Rettinger
- 379. Medlemsmøter
- 380. Spørsmål og svar
- 386. Register 1987

Heftet er trykt av:

Østlandstrykk, 2850 Lena

Om Borch-familien

Av Ruth Klungseth

Borchfamilien kom hit til landet fra Danmark i Christian IV's tid, og den første av slekten i Norge var Abraham Borchs oldefar Alexander Clausen Borch (1590-1661) som var sogneprest i Elverum og Trysil. Både hans far Claus Mortensen Borch (1560-1604) og farfaren Morten Clausen Borch (1530-1590) hadde vært sogneprester i Søndre Bork i Ribe stift i Danmark. Abraham Olsen Borch var født på Bjellum i Jevnaker i oktober 1722.

Foreldre:

2. Ole Livsøn Borch 1670-1762, lensmann i Jevnaker 1717-1738, eier av Bjellum 1712.

3. Lisbeth Abrahamsdtr. Moe 1689-1775

Besteforeldre:

4. Liv Alexandersen Borch 1630-1698, sorenskriver i Elverum.

5. Hilleborg Hansdtr. Tanche

6. Abraham Regertsen ca. 1650-1714, eier av Torbjørnrud, Moe og Bjellum.

7. Marthe Trondsdtr. Høllen død 1714.

Oldeforeldre:

8. Alexander Clausen Borch 1590-1661, sogneprest i Elverum og Trysil

9. Anne Livsdatter

10. Hans Tanche 1604-1676, sorenskriver i Elverum

11. Lisbeth Thomasdtr.

12-15: ukjente

Abraham Olsen Borch var en tid på kontoret hos kancelliråd og sorenskriver David Sommerfelt på Sukkestad på Toten; var der i hvertfall i 1739 og 1747. Det var vel rimeligvis i den tiden han ble kjent med Karen Olsdatter Balke, som han giftet seg med 10. desember 1748. Hun var født på Vestre Balke i Østre Toten i 1716 og døde på Bjellum 1786. Hennes aner:

Foreldre:

2. Ole Andersen Balke fra Kraby ca 1673-1739

3. Eli Hermansdtr. Hanestad ca. 1677-1763

Besteforeldre:

4. Anders Gundersen Kraby ca. 1645-1686
5. Marthe Tjøstelsdtr. Bredsvold, Stange ca. 1648-1719
6. Herman Lauritsen Hanestad fra Hoff i Biri ca. 1650- 1724
7. Kirsti Olsddtr. Hanestad fra Tømmerhoel ca. 1640-1720.
(Hun var gift 1. med Amund Evensen Hanestad 1635-1670 og g. 2. Amund Nilsen Dyste ca. 1639-1675)

Oldeforeldre:

8. Gunder Halvorsen Skramstad fra Øvre Skjefstad f. ca. 1600
9. Tore Karlsdtr. Skramstad, skifte 1658
10. Tjøstel Olsen Bredsvold, Stange, ca. 1613-1684
11. Magnhild Rasmusdtr. Stor-Ree, Stange, død 1696
12. Laurits Baardsen Hoff, lensmann i Biri f. ca. 1606, skifte 1665.
13. Karen Pedersdtr. Stuve, Biri
14. Oluf Paulsen Tømmerhoel, lensmann på Toten, f. ca. 1596, skifte 1667
15. Marthe Halvorsdtr. Alm, V. Toten, død 1704, angivelig 95 1/2 år.

Abraham Olsen Borch ble lensmann i Jevnaker i 1748 etter sin eldre bror Knud Olsen Borch f. 1717, som ble lensmann etter faren fra 1738 til 1748, da han giftet seg med enken på Selvik i Hurum, Helle Christensdtr. fra Holtenæs og flyttet dit. Han solgte samtidig garden Bjellum til broren Abraham for 740 riksdaler samt føderåd til foreldrene. Abraham Borch drev ved siden av lensmannsbestillingen og driften av Bjellum en omfattende trelasthandel både fra egne skoger og ved kjøp. Han ble meget velstående og skaffet seg flere eiendommer, deriblant Nedre Foss med "Kongens Mølle" ved Akerselva, hvor Grünerløkka i Oslo nå ligger. Karen og Abraham Borch fikk 7 barn: I-VII:

I. Elisabeth Marie Borch dpt. 9/11 1749, død i Hurum 1826, "viet i Hjemmet" 14/8 1780 til Mads Trulsen Tofte 1750-1823, proprietær og krigsråd, sønn av Truls Christensen Holtenæs på Tofte 1711-1776 og Inger Madsdtr. Tofte 1717-1798. Mads Trulsen Tofte solgte i 1810 Tofte med Vestre Rød og kjøpte garden Tømmeraas i Strømmen sogn. - Elisabeth Marie og Mads Tofte fikk 12 barn:

1. Truls Madsen Tofte 1781-1841, oberstløytnant, Heggen, Modum, gm Hermana Dorothea Stilau 1780-1864, 2 barn.
2. Abraham Borch Tofte 1782-1863
3. Karen Tofte 1782-1867
4. Inger Mathea Tofte 1783-1783
5. Inger Mathea Tofte 1784-1852 gm Anders Berntsen Selvig 1781-1841, 5 barn.
6. Christian Tofte 1786
7. Evena Christina Tofte 1787-
8. Christen Tofte 1788-1844
9. Knud Borch Tofte 1789-1836 skipsfører i Selvik, gm Birgitte Andrea Nilsen 1793-1847, 7 barn.
10. Elisabeth Marie Tofte 1790-1878 g 1821 m Holm Olsen Dal 1796-1857; han eiet ved sin død Hage, halvparten av Dal i Ski og Strevap, 8 barn.
11. Ole Christian Tofte 1793-1871, sjømann, fikk Tømmeraas etter sin far, g.m. Gunhild Johanne Brodersdtr. Synstebye, 8 barn.
12. Andreas Tofte 1795-1852, grosserer i Kristiania og byens første ordfører i 1837, legatstifter, Toftes Gave i 1864, gm Christine Søreberg, Drammen 1797-1748, 2 døtre.

II. Ole Christian Borch dpt. 10/6 1751, d. i Kjøbenhavn 16/3 1818, assessor og senere etatsråd i Kjøbenhavn. I familiebreve fra denne byen i gardsarkivet for Vestre Balke er følgende opplysninger funnet: "Ole Christian Borch fikk sin juridiske eksamen med beste karakter i 1774, og ble ansatt i Skiftekommissjonen i Kbnhvn". Han giftet seg i julen 1779 med Christiane Nielsen, Kbhvn f. ca. 1753 d. 18/3 1814, 61 år. Han ble en meget velstående mann og holdt et stort og gjestfritt hus med mye "selskapelighet". Av barn kjennes:

Karen Borch f. 1780 g 1805 med presten Hesselberg som var personell kapellan på Sjælland; han fikk senere et kall der. Han var en brorsønn av prokurator Hesselberg på Ringerike. De har etterslekt.

Abraham Borch, eldste sønn, ble konfirmert våren 1800 samtidig med søsteren Abrahamine Borch, døpt 31/3 1784 død i Kjøbenhavn 2/2 1867, g 1804 m Løytnant von Trepka, barn i ekteskapet. Jeg siterer fra brev av 29/4 1812 fra Even Andersen i Kjøbenhavn: "Cammerjunker von Trepka nylig død av sin svindsot (tæring) i 30-årsalderen, 2 døtre, den yngste

SIDSTE ØYEBLIK —

Hvilken Tanke!

Kan vel den luende Himmel, det brusende Hav,
de rasende Stormvinde eller den rytfende Jordkorpe
indjage større Skræk i den Dødeliges Barn? —

diffe sparer dog nogle
men hiint treffer jo alle?

GYSELIGE FORESTILLING!

Er Menneket da skabt til u-undgaelig Sixte-angest?

O! nej, —

Glæde er Angestens Modgift;

ikke den, som Lykkens Kixledegge, opleder i Vellystens Skiød,
men den som udspringer af Samvittighedens Vidnesbyrd

om Kierlighed til GUD og Næsten;

Saadan Glæde skienker Himlen kun de Dydige paa Jorden,
hvoriblant var

ABRAHAM BORCH,

LEHNSMAND OVER JEVNAGER-SOGN,

Föd den --- Oktober 1722,

Gift den 10 December 1748,

med HANS nu død, uorgende ENKE

KAREN OLSDATTER BALCHE,

som deeler sin billige Sorg for DEN DYDIGES Tab

med Tvende Sønner og Fire Døttre;

Thi HAN var

den önneste Ægtefælle,

den kieligste Fader,

den ihælsomme Husbønde

og den store Velgjører mod Fattige,

hvorpaa HAN atlagde Bevis nedlatvugte haarde Aar, da HAN stillede
den Nödklidendes Hunger, og hialp den trængende Bønde til Sæde-korn:

Slige Dyder udmerke den rette Christendom;

derfor blev og HANS Siel med Himmel-glæde optagen i de falige Aanders Boelig,

da Legemet faldt for Dødens overræplende Slag den 31 Dec: 1782.

LÆS ERE!

Vaag over Samvittighedens Vidnesbyrd!

Tænk paa Døden i Live, saa finder du Livet i Døden

og Glæde i sidste Øyeblik.

CHRISTIANIA, trykt hos Jos. Örtök Berg.

bare noen måneder gammel." - Som enke ble hun gift 2. gang med grosserer Marcus Pløen, Christiania f. i Kjøbenhavn 1778, død på Høvik i Bærum 1836, sønn av kommisjonær Marcus Pløen og Juliane Marie Kittel, de var innflyttet fra Kjøbenhavn. Abrahamine og Marcus Pløen ble separert i 1819, ekteskapet var barnløst.

Ole Christian Borch var yngste sønn og benevnes som student i 1819.

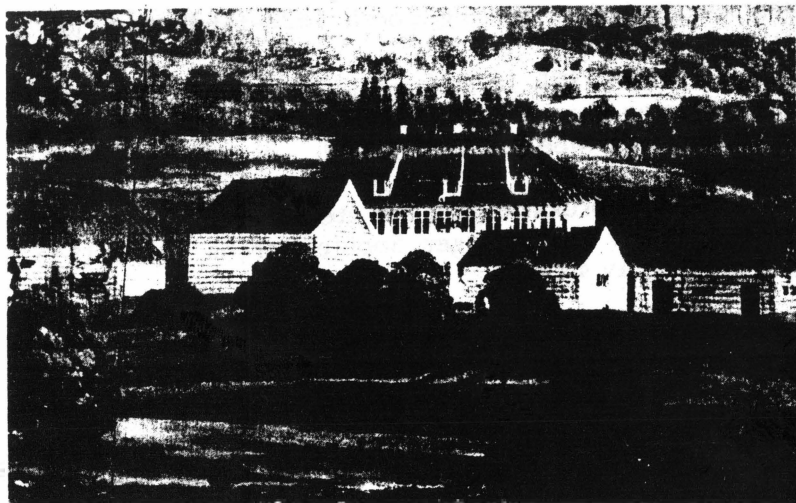
III. Louise Borch f. 29/6 1752 død i Larvik 1805 ble "viet i Huset" 24/5 1774 til overrettssakfører Henrich Bull f. i Tønsberg 1737 døde i Larvik 1823, sønn av Otto Bull f. 1706 og Gunhild Christine Bloch f. 1707. Louise og Henrich Bull fikk 14 barn:

1. Karen Christine 1774-1856 g 1 m skipsreder Søren Godtfred Blom, 3 barn g 2 m Joachim Berner, 6 barn.
2. Marthe Elisabeth 1775-1823 gm enkemann sorenskriver Hans Godtfred Hansen 1749-1824. 2 barn: Louise Helene Bull Hansen 1803-1860 gm Hans Tolstad fra Vågå 1797-1859. Henrich Bull Hansen gm Berthe Dahl. tok over Ny-Sandbu i Sel i Gudbrandsdalen, som faren hadde bygd opp.
3. Abraham Bull f. og d. i Christiania 1776.
4. Abrahamine Bull 1777-1855, ugift.
5. Otto Bull 1778-1848, sogneprest og prost i Drøbak gm Gunhild Weber.
6. Abraham Borch Bull 1779-1785
7. Barbara Marie Bull 1781-1827, ugift
8. Even Moe Bull 1781-1849, Luleå, ugift
9. Justine Bull 1783-1850 gm fogd Knut Quigstad
10. Henrica Bull f. og d. 1784
11. Jacob Bull 1784-1850, sogneprest og prost i Skien gm Marthe Iversen
12. Henrica Bull 1785-1792
13. Louise Bull 1785-1817 gm Peter Heiberg
14. Abraham Borch Bull 1790-1836, kjøpmann i Larvik, gm Isabella Margrethe Blom.

IV. Even Borch dpt. 12/8 1753 d 18/7 1780 26 år, ble pers. kap. i Hammerø i Salten. I brev fra Kjøbenhavn av 3/4 1779 i gardsarkivet for Vestre Balke står det: "Even Borch er nu bleven Præst og skal reise til Finnmarken som Missionair". I Jevnaker kirkebok 20/2 1780 står det: "Hr. Even Borch prediket".

BORCH

Bjellum — Borchenes residens i Jevnaker.

V. Thomas Boesen Borch 1754-1817, var handelsutdannet i England og tok over Bjellum og trelasthandelen etter faren, han giftet seg i 1783 med Inger Sophie Wurring 1756-1835, datter av sognepresten i Jevnaker, Henrich Christen Blichfeldt Wurring 1705-1768 og Gjertrud Christiane Rosing 1714-1799. De fikk 2 barn:

1. Henrich Christian Borch 1785-1848, rektor ved Den Lærde Skole i Drammen 1819-1845, ugift.
2. Abraham Borch, f. 1786 d. 1847 på Kongsberg, cand. theol i Kjøbenhavn 1809, personell kapellan hos slottspresten på Akershus 1811-1818, res. kap. i Eiker 1818-25, deretter sogneprest og prost på Kongsberg til sin død. Han giftet seg 1818 med sin kusine Karen Abigael Stenersen f. på Moe 1791 og død på Kongsberg 1840. De fikk 8 barn:
  - a. Inger Sophie Caroline Borch 1819-1898 gm lege Haagen Hasberg, Tønsberg 1816-1873
  - b. Ulrik Andreas Röhde Borch 1822-1901, prost i Nordfjord.
  - c. Carl Tank Anker Borch 1823-1895, overlærer i Stavanger
  - d. Thomas Jonathan Borch 1824-1909, justitiarius i Bergen.
  - e. Johanne Christine Wilhelmine Elisabeth Borch 1825- 1897 gm o.r.sakfører Micael Andreas Hammer Breien, Jevnaker 1824-1872
  - f. Henrich Christian Wurring Borch 1827-1863 cand. jur i Christiania
  - g. Octavus Borch 1829-1873, kongelig fullmektig i Christiania.
  - h. Hans Rosing Borch 1832-1889, godseier Moe i Jevnaker etter Christopher Moe Stenersens død.

I Thomas Borchs brukstid gikk det sterkt tilbake økonomisk på Bjellum og etter enken Inger Sophie Borchs død i 1835 ble garden solgt ut av slekten.

VI. Anne Christine Borch dpt. 18/4 1756, "viet i Huset" 1/1 1775 til sin fetter fra Toten Ole Olsen Hanestad f. 1729, d. i V. Slidre 28/5 1802, sønn av Karen Olsdtr. Borchs eldste bror Ole Olsen Hanestad 1699-1757 og Alis Olsdtr. Veen, Stange 1703-1787. - Ole Olsen Hanestad var vaktmester og tjenestegjorde ved "Hr. Cammerherre Brochenhuus's" feltregiment i Holsten i 1763 (skifte etter farmoren). Han er nevnt som lensmann på Toten i 1768. Fra 1786 til 1801 var han lensmann i Vestre Slidre, de første årene der bodde familien på garden Kvale, til

Ole O. Hanestad kjøpte garden Hovi og odelsretten til den ved skjøte av 18/2 1789. Der ble det da også fast tingsted. Lensmannen var øyensynlig ingen dyktig bonde, for han satt i trang økonomi og lot husene på garden forfalle. Han solgte garden i 1801 til sin etterfølger som lensmann og betinget seg føderåd. - Anne Christine og Ole Olsen Hanestad fikk 9 barn:

1. Ole Liv Borch Hanestad dpt. i Jevnaker 28/4 1775, han ble aktskriver i Hoff- og Stadsretten i Kjøbenhavn.
2. Karen Alette Hanestad dpt. i Jevnaker 30/12 1776, ugift og hjemme hos foreldrene i 1801.
3. Elisabeth Hanestad, dpt. i Jevnaker 20/1 1779, d. i Vågå 6/7 1830, g. 1816 m enkemann Liv Borch Fietzenz, sogneprest i Vågå 1814-1830, f. i Trondheim 1768, d. i Vågå 22/1 1830, sønn av Josias Fietzenz (d. før 1780) og Eleonore Hedevig Borch f. ca. 1736 d. 1793. Elisabeths ekteskap var barnløst.
4. Ingeborg Marie Hanestad dpt. i Jevnaker 28/2 1780, ugift og hjemme hos foreldrene i 1801.
5. Even Borch Hanestad dpt. i Jevnaker 14/5 1781, begr. der 13/8 s.å.
6. Abraham Borch dpt. i Jevnaker 6/9 1782 g. på Toten 22/7 1803 med sin slektning Ingeborg Olsdr. Taraldrud 1783-1816, datter av Ole Pedersen Taraldrud 1757-1827. og Malene Hermansdr. Skramstad 1759-1841. Ingeborg og Abraham Borch fikk 3 barn:
  - a. Anne Christine Borch dpt. 9/12 1803 i V. Slidre og begr. der 4/6 1804.
  - b. Ole Christian Borch dpt. i Kolbu, Toten 23/2 1806, d. 1884 g. 1826 m Marthe Hansdr. Evang, Toten 1806-1893. De kjøpte garden Rensby i Totenvika og deres etterslekt er fremdeles på garden.
  - c. Anne Christine Borch dpt. i Vestre Slidre 10/9 1809 d. på Toten 1815.

Abraham Borch reiste odelskrav på garden Hovi i V. Slidre og ble tildømt den 11/7 1811, men løste den ikke inn. Familien bodde i flere år på Taralrud. Abraham Borch var en dyktig siluettør og svært mange av de utallige siluettene på Toten fra den tiden er vel fra hans hånd. Antagelig var han også privatlærer. Ekteparet oppgis skilt ved Ingeborgs død på Taraldrud i 1816.

7. Alexander Borch dpt. i V. Slidre 4/12 1783, premierløytnant ved Landske kompani fra 1811, utsatt på vartpenger,

antagelig fra 1818. Han fikk en datter utenfor ekteskap i 1814 med Anne Dorthea Bjørnsdtr. Lomsdalen 1785-1835, datteren ble døpt Anne Christine.

8. Even Borch dpt. i Vestre Slidre 27/11 1784 begr. der 2/4 1806 21 3/4 år.
9. I dødfødt barn våren 1786.

VII. Karen Tanche Anker Borch f. 1759 på Bjellum d. på Moe 1837 ble 1784 gift med sin tremenning Jon Stenersen på Moe f. 1752 på Ringnes i stange, d. på Moe 1807, sønn av Stener Jonsen Stenersen fra Vålen i Gausdal 1721-1780 gm Abigael Evensdtr. Moe, Jevnaker 1728-1785, de var eiere av Moe fra 1773, da Abigaels bror Christopher Evensen Moe døde ugift. Karen og Jon Stenersen fikk 8 barn:

1. Christopher Moe stenersen 1787-1842, han ble prokurator i 1810, eier av garden Moe, g. i Feiring 1842 med Henriette Christine Fredrikke Kloumann 1805-1878. Han døde dagen etter vielsen.
2. Abraham Borch Stenersen 1788-1853, døde i Oslo, ugift, cand. jur 1811, generalauditør 1826.
3. Stener Johannes Stenersen f. 1789 d. i Oslo 1835, cand. theol 1811, først lærer så professor i teologi ved Norges nye universitet, g. 1821 med sin kusine Johanne Abigael Brede 1798-1884, de hadde 8 barn.
4. Karen Abigael f. 1791 d. på Kongsberg 1840 g. 1818 med sitt søskenbarn prost Abraham Borch f. på Bjellum 1786, d. på Kongsberg 1847, de hadde 9 barn.
5. Anne Elisabeth Stenersen f. 1793 d. i Oslo 1820 ugift.
6. Ole Christian Stenersen f. 1795 døde s.å.
7. Johanne f. 1796 d. 1849 g. 1823 m sin tremenning prost Even Andersen fra Vestre Balke, Toten, f. 1780 d. i Vang prestegard, Hedmark 1841, de hadde 6 barn.
8. Gabriel Hofgaard Stenersen f. 1798 d. på Aal prestegard i Hallingdal 1750, hvor han var sogneprest fra 1839, gift 1825 med Anna Birgitte Irgens f. 1800 d. 1874, de hadde 7 barn. Etter at Jon Stenersen var død i 1807 ble enken Karen Olsdtr. Sittende med eiendommen i de vanskelige krigsårene og utallige var de som kom til Moe og fikk mat, og spesielt mange hjalp hun i hungersårene 1812-13. For sin godhet og gavmildhet ble hun kalt "Mor Moe".

Spørsmål:

Var Ole Olsen Hanestad ansatt hos lensmann Abraham Borch før han ble lensmann i Vestre Slidre?

Hvor og når døde hans enke Anne Christine Borch Hanestad? og barna: Karen Alette Hanestad, Ingeborg Marie, Abraham Borch og Alexander Borch?

Når det gjelder stoff om familien Borch viser en ellers til artikler i Tidsskrift for Vestoppland Slettshistorielag nr. 4. 1984 og nr 3 og 4 for 1986.

Traktene ved Balke kirke fotografert gjennom telelinse.

En finneplass i Lunner

Av Per Hohle

I begynnelsen av året 1686 ble finnene - de såkalte skogfinnene eller rugfinnene - rundt om på Østlandet stevnet til tings. Årsaken var de mange klagene som var kommet, særlig på Krokskogfinnene, fra bøndene i bygdene omkring "Finnskogene". Det var først og fremst i skogene mellom Glåmdalen i Solør og riksgrensen mot Sverige finnene hadde slått seg ned, fra 1620-årene. Fra Solør-Finnskogene dro mange finner videre innover Østlandet, blant annet til åsene mellom Hadeland, Toten og Hurdal, til Nordmarka og Krokskogen, til Finnemarka mellom Tyrifjorden og Drmmenselva - for å nevne noen av de områdene som hadde en særlig stor finneinnvandring i 1600-årene.

I Fluberg slo finnen Mads Mikkelsen seg ned som husmann på plassen Flatlien under gården Nordråk omkring 1655. Han er før ettertiden særlig kjent som tipp-tipp-tippoldefar til ingen ringere enn de store kunstnerne Bjørnstjerne Bjørnson og Rikard Nordraak. Dette er et historisk faktum som Bjørnson-kjenneren framfor noen annen - professor Francis Bull - tydeligvis ikke har vært oppmerksom på. I stedet nevner han at Bjørnson hadde dansk blod i årene.

Finnemanntallet ble tatt opp vinteren 1686, altså for 300 år siden. Det omfatter ca. 1250 personnavn og er uten tvil en nesten fullstendig oversikt over samtlige finner som fantes i Sør-Norge på den tid. 1024 av de manntallsførte var av ren finsk herkomst. 33 hadde svensk og 135 norsk mor. 860 av finnene var født i Norge.

Den 3. mars 1686 tok fogden over Hadeland opp manntall over finnene i skogstraktene i sitt distrikt. Dette manntallet omfattet i alt 173 mennesker fordelt på 28 familier. Bare fire av Hadelands finnefamilier bodde i Nordmarka, - i Jevnaker og Lunner prestegjeld. 22 familier bodde i skogstrakter som på den tid hørte til Hadeland, men som senere for en stor del har tilhørt Toten og Hurdal. Mange av disse finnefamiliene holdt til i Skrukklia.

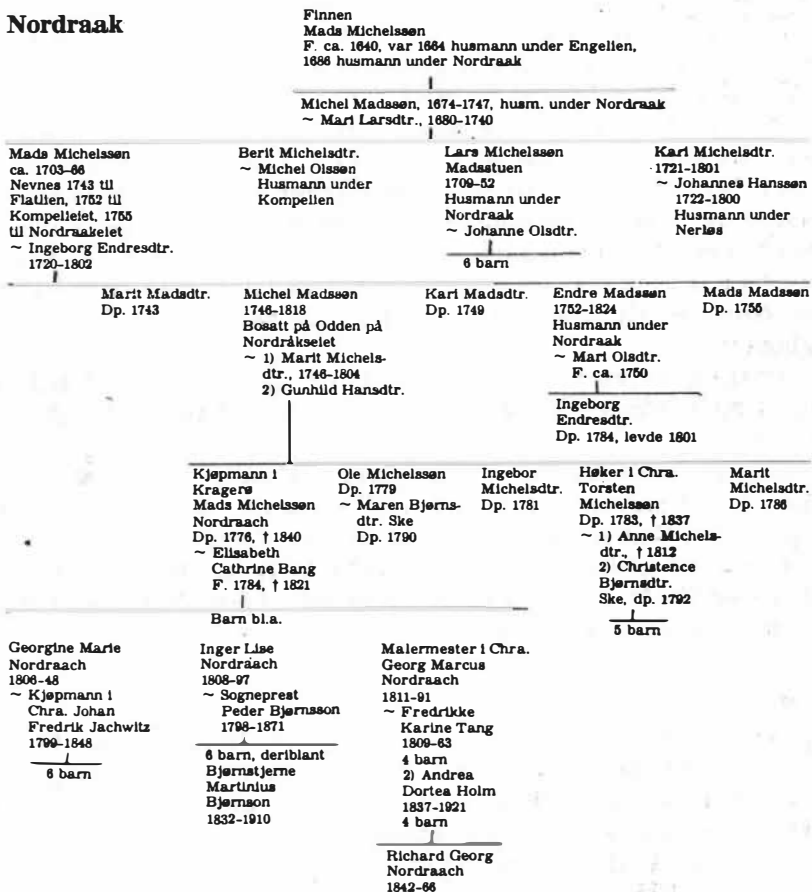
En av Nordmarks-finnene i Lunner var Peder Bratthold. Han bodde på en såkalt ødegård oppe i lia på nordsida av

vannet Mylla. Plassen heter fremdeles Brattholt og ligger vakkert til - med utsyn mot de to høyeste åsene i Oslo Nordmark, Svarttjernshøgda (717 meter) og Helgehaugen (705 meter). I finnemanntallet står det at Peder var født i Hakadal av finske foreldre. Disse bodde også på Brattholt, som Peder hadde bygslet i 1682 av byfogd Christen Christenssønn i Christiania.

(Trykt første gang i "Samhold" 30/8-1986).

Nordraak

(Boka om Land, bind 5).

Slekten på Kjøset II

Av Jan Eilert Jaatun

(Fortsettelse fra hefte 2, 1987 s. 133-140)

Østgarden

Kjøset ble som vi ser av skiftet i 1623 delt i 4 bruk. Det ene, som jeg vil kalle Østgarden overtok eldste sønnen Jon Torgrimsen, men han brukte sin del bare i 2 år. I 1625 overlot han sin bygselrett til broren Oluf i Sørstugu og flyttet til en av Hveemsgardene. Kanskje var konen Mari Olufsdtr. derfra?

Men Jon Torgrimsens etterkommere beholdt eiendoms- og odelsretten til parter i Kjøset. Jon etterlot seg en datter Marte Jonsdtr. som ble gift med Ole Torkelsen Majer. Hun skjøtet 24. sept. 1683 til sine slektninger Haagen Bersvendsen Fjelstad og Anne Bersvendsdtr. Øfstedahl 1/2 skippund tunge i Kjøset "der Svend Haraldsen bor", samt 2 deler av 1 fjerding i Ruds ødegård, da hun skyldte dem 90 riksdaler. Han hadde lånt disse pengene til sine barns "velferd og tarv", som det står i tingboken.

Samtidig skjøtet Svend Kjøset til de samme 1 fjerding tunge i hans påboende gård og 1/3 av 1 fjerdings gods i Ruds ødegård.

Haagen Fjelstad og Anne Bersvendsdatter Øftedal var barna til Bersvend Erlendsen Fjeldstad, sønn av Anne Torgrimsdtr. Kjøset og Erlend Haagensen Fjelstad.

Senere må godset i Østgarden være blitt innløst og bygselretten overdratt til en sønn av Engebret Torgrimsen på Vestgarden, Torgrim Engebretsen.

Vestgarden

Engebret Torgrimsen f. ca. 1606 fikk ved skiftet etter faren 1/2 pund i Kjøset men eide i 1661 og senere 3 fjerdinge i garden. Jeg har allerede i forrige artikkel antydnet at han kan ha fått noe i garden med sin kone av Ske-Lomsdalen-slekten i Land. Av barna til Engebret kjenner vi:

Erlend f. 1630

Torgrim f. 1636

Ole f. 1648, død på Andersgård 1724
Berte 1638-1716
Aase 1645-1715.

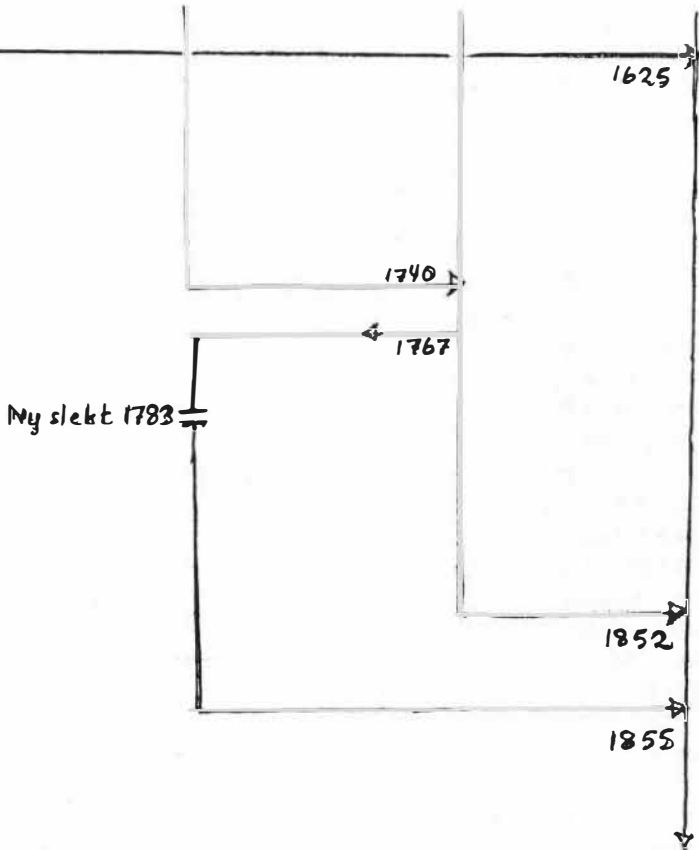
Sønnen Torgrim Engebretsen f. ca. 1636 ble neste bruker. Han var først gift med Sønnoff Olufsdr. som det ble skiftet etter 26. april 1677, de var barnløse. Torgrim giftet seg 2. gang med ei Gjertrud Jonsdr. 1646-1699. De hadde 3 barn: Jonas, Ole og Peder. Gjertrud giftet seg på ny med en Christoffer Jensen som ble neste bruker. Gjertrud døde i 1699, og snart prøvde Christoffer å erverve seg garden for seg og barna med kone nr. 2 Mari Andersdr. Hveem.

I tingbok nr. 22 for Toten, Vardal og Biri kan vi på side 47 se et forsøk på å få tinglyst et "kjøpebrev paa odelsretten udj den gaard Kjølseth udj Viksfierding som Jens Asckim (kone var fra Majer) har solt til opsidderen. Christoffer Jensen imodt hvilket kjøpebref Erich (Engebretsen) Kjølseth (Nordstugua) paa sine myndlingers vegne (barna til Torgrim Engebretsen) gjorde skriftlig indsigelse at Jens Aschimb ikke hafde nogen ret til at sælge denne ret som den hafver fulgt Etlag efter anden samme gaard til brug og besiddelse". - Sorenskriverdommen av 1703 ble stadfestet ved Oplandske Laugting 19. juni 1707. Der kan vi lese mer utfyllig:

"Erich Engebretsens sak paa sine myndlingers vegne afgange Torgrim Engebretsen contra Jens Olsen Aschim afsagt Jens Olsen Aschim har fremlagt Elling Olsens skiøde (Erlend Olsen Auren) til Jon Aschim paa Aasedesretten over Kjølset af 9. nov. 1696. Nok et skiøde fra Olle Torchildsen (Majer) til Erland for sin aased i Kjølset af 17. nov. 1664 saavelsom og Marte Jonsdatter til sin datter Ragnhild Olsdr. (gift med Erland) paa Aasedet i Kjølset af 7. mai 1664. Saa befindes det dog at ingen af dem har efter ovenmeldte breve nogen tid rigt tid aasedet i Kjølset eller haft nytte deraf, derimod har Jon Torgrimsen som efter skiftebrev af 7. nov. 1623 holdt sig til aasedet i Kjølset den 9. april 1625 overdraget førnevnte (Jon) aasedet til sin anden bror Ole Torgrimsen, derefter kom Ole, Gulbrand og Engebret brødre beboer Kjølset, og han han brugt sin del derudi og har Jon Torgrimsen og hans afkom aldrig haft det siden retten til brugs eller besiddelse. Nu har Jon Torgrimsens afkom ikke veret berettiget til den aased som de siden 9. april 1625 ikke har holdt til. Thi bør

Kjølsset
delt 1623

Østgarden Vestgarden Nordstugua Sørstugua

Kjølsset samlet under
Kristian Paulsen

aasedet til Kjøset følge afgagne Ingebret Torgrimsen børn som Erik Engebretesen er formynder for efter skiftebrevene efter deres forfædre av 13. jan. 1673 og 9. nov. 1699. Saaledes stadfæstes den indstefnte Sorenskriver domb. - Opland Laugting 1707 Juni 19."

Som vi ser falt dommen i myndlingenes favør, og da Jonas Torgrimsen ble voksen, overtok han Vestre Kjøset. Han giftet seg 17. juni 1706 med Maren Oudensdr. Balke ca. 1681-1756.

Deres barn var:

Paul 1707-1770

Ole 1715-1753

Anders g. 19. mars 1756 med Kari Larsdr. Heksum, og flyttet dit.

Neste bruker Paul Johannessen ble i 1730 gift med Marte Halvorsdr. Malterud 1701-1770 og vi kjenner tre barn:

Johan 1731

Halvor f. 1734

Marte f. 1737

Han makeskiftet garden med Ole Eriksen på Nordre Kjøset mot å få Bellerud. Han flyttet dit, og fra 1740-1766 ble Vestgarden så brukt sammen med Nordstugua.

En brødrestrid mellom Eriksens sønner om åsetesretten 1767, endte med at saksøkeren Even Olsen ved Overhoffrettens dom ble tilkjent Vestgarden. Even Olsen 1738-1809 var gift med Kari Nilsdr. Alm øvre 1745-1800. Han solgte garden i 1783 til Haakon Paulsen (Smeby) for 1030 riksdaler, men alt samme dag overdrog denne garden til Johannes Larsen som så brukte Vestgarden til 1793. Han og kone Mari Johnsdr. skjøtet da garden til svigersønnen Amund Olsen for 1044 riksdaler mot føderåd.

Amund Olsen ca. 1757-1827 som var fra Øvre Bråstad i Vardal ble 1772 gift med Kjersti Johannesdr. Kjøset ca. 1765-1844. De fikk 5 barn som levde i 1828:

1. Ole f. 1796, neste bruker.

2. Johannes f. 1798

3. Maria g 1841 med Christian Halvorsen Oppegard.

4. Berte f. 1804

5. Johanne f. 1804 gm 1834 m. Niels Jensen Hveem på Helgestad.

Sønnen Ole Amundsen overtok garden i 1828. Han og konen Marie Henriksdr. Kjøset var barnløse, og i 1855 fikk Kristian

Paulsen Kjølset skjøte på garden for 1500 spesiedaler og vilkår til selgeren. Vestgarden har fra da av vært slått sammen med søndre og nordre Kjølset.

Nordstugua

Nordre Kjølset eller Nordstugun ble i 1623 overtatt av Gulbrand Torgrimsen. Hvem han var gift med vet jeg ikke, men vi kjenner følgende barn:

Engebret, neste bruker

Trygg Gulbrandsen Dulsrud f. ca. 1640 gm Sidsel Eskildsdr. Dulsrud, enken etter en Harald Dulsrud

Amund Gulbrandsen, kjennes bare fra skiftet etter broren Engebret i 1682, er kanskje den Amund Gulbrandsen som var tjenestedreng på Fæstad i 1666, 12 år gammel.

Live Gulbrandsdr. gm Ulv Rasmussen Årsby fra Raneby.

Engebret Gulbrandsen ca. 1632-1682 var gm Anne Haraldsdr. Sullestad 1616-1699, som i et tidligere ekteskap hadde sønnen Søren Eriksen ca. 1641-1717 som kom til Røysli. Engebret og Anne hadde 3 barn:

Erich

Marte gm Eskil Olsen Ødeli

Borghild/Burrild ca. 1661-1711 gm Helge Olsen Lille Helgestad.

Erik Engebretsen f. ca. 1660 var bruker så sent som 1727. I 1722 hadde han kjøpt Slåttengmyra av Ole Eriksen Røysli. Erik var gift med Siri Erlandsdr. Hammerstad ca. 1650-1729. Deres sønn var Ole Eriksen 1688-1731. Han og konen Mari Olsdr. fra Øvre Trogstad (død 1766) hadde seks barn:

Niels Olsen, neste bruker

Ole bruker på Stange

Peder

Even, overtok vestgarden

Christian

Marte gm Lars Olsen Tømmerhoel

På skiftet etter Mari Olsdr. 15. april 1766 ble garden med Sluken taksert til 500 riksdaler. Ole Eriksen må ei tid ha vært eier av Bellerud. I 1740 makeskifter han til seg Vestre Kjølset mot Bellerud, og var senere bruker av begge gardene. Han må ha vært en velholden mann som lånte penger til folk. Han eide foruten de to Kjølsetsgardene, Riddersæter, Alnes og Stange, som ble overtatt av barna.

Eldste sønn Niels Olsen 1721-1791 overtok Nordsutugua. Han var gift med Dorte Olsdr. Hammerstad f. 1727. De hadde barna:

Ole

Even

Mari gm Jens Madsen Hveem

Kari

Sønnen Ole Nielsen ca. 1760-1823 ble eier av garden fra 1792. Han giftet seg 1794 etter kongelig bevilging med Margrete Halvorsdr. Auren 1762-1835. Ved skiftet etter Ole Nilsen 1832 ble garden taksert til 700 spd. Sønnen Håkon var da død, og boet ble skiftet mellom dennes barn:

Ole f. ca. 1819

Dorthe f. ca. 1817 død før 1835

Marthe f. ca. 1820

Marie f. ca. 1823

Ole Håkensen, neste bruker, tok føderåd 1842 og overlot garden til Even Nilsen Brustuen. Han måtte ta opp flere lån med pant i garden i 1840-årene. I 1846 solgte han et skogstykke fra garden til Peder Rognstad, og 1852 solgte han garden til Kristian Paulsen for 2250 spd. Nordre Kjøset ble slik slått sammen med Søndre Kjøset.

Sørstugua

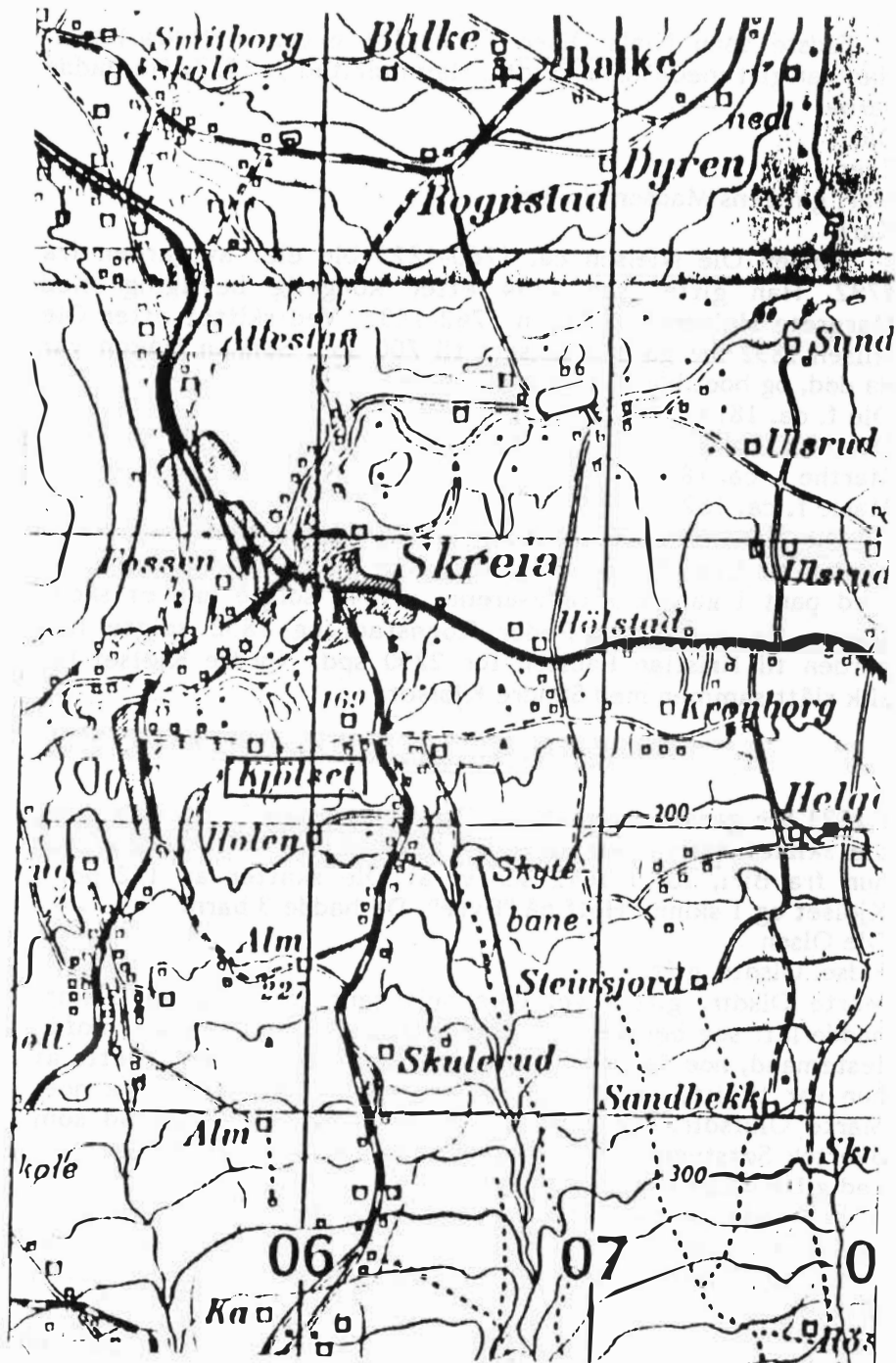
I 1623 ble garden overtatt av Ole Torgrimsen f. ca. 1606. Det ble skiftet etter kone Giøren 25. oktober 1658. Kanskje var hun fra Biri, for i 1642 ser vi at Ole skatter av 1/2 pd. i Kjøset og 1 skinn i Hoff på "Byre". De hadde 3 barn:

Ole Olsen

Sidsel Olsdr. gift.

Marte Olsdr. gift - vel ikke helt sant for "Marthe Olsdr. hadde latt seg besove i sin faders gaard av nu hendis trolofde festemand, noe faren nu hadde gandske eftergiffuen". Dette at hun var tilgitt, var viktig, da hun ellers ikke ville arve noe. Marte Olufsdtr. ble gift med Sven Haraldsen Sullestad som overtok Sørstugua etter svigerfaren. Han kom til Kjøset alt ved giftemålet i 1657.

Matrikkelen av 1669 forteller om Kjøset at "Engen samt ageren er goed och fruchtbar. Det er Skoug til Gaardsbrug, Sæter og Fiskeri i faassen". Det var derfor en bra gard Sven overtok.

Svend Haraldsen og Marte Olsdtr. hadde barna:

Ole Svendsen Kjølsen 1658-1726

Ole Svendsen Listerud

g 1 m NN

g 2 m enken etter Peder Olsen Listerud

Martin Svendsen Ronnerud

Mari Svendsdtr. 1661-1750 g 1702 m Jon Gundersen Alm, øvre, død 1743

Marte Svendsdtr. ca. 1676-1742

g 1 1708 med Anders Ellingsen Dulsrud 1653-1714

g 2 m Lars Johansen.

Ole Svendsen Kjølsen 1658-1726 ble 1699 gift med Mari Haagensdtr. Askim 1670-1741. To barn vokste opp:

1. Ole, neste bruker

2. Marte f. 1710 g 1730 m Jens Olsen Sullestad f. 1708

Ole Olsen 1703-1773 g 1726 m Margrete Olsdtr. Sullestad.

Barn:

1. Ole-1738-1784, barnløs.

2. Christian, neste bruker.

Christian Olsen 1747-1810 g 1 1771 m Elena Haagensdtr. Smeby 1749-1787 g 2 1791 m Pernille Olsdtr. Kjølsen

Barn:

1. Haagen 1772- neste bruker

2. Ole 1775-1817 g 1812 m Mari Larsdtr. Kjølsen

3. Paul 1770-1827 g 1816 m Pernille Jensdtr. Lille Hegelstad f. 1730, enken etter Haagen Hansen Lille Helgestad.

4. Margrethe 1780-1802

5. Berte 1783-1872 g 1807 m Peder Pedersen Grønen f. 1774 bruker på Klavestad.

6. Kari 1786- g 1809 m fetteren Haagen Paulsen Smeby f. 1787.

Haagen Christiansen f. 1772 g 1796 m Marte Paulsdtr. Ødeli 1776-1820

Barn blant annet:

Helena f. 1796 g 1822 m Lars Nilsen Hveem f. 1785

Paul f. 1798 neste bruker

Lars Haagensen Hveem 1801-1824 gm Marie Jensdtr. Hveem f. 1798

Christian f. 1804 gardbruker på Skramstad gm Pauline Halvorsrud

Haagen Christiansen overtok garden ved arvekontrakt 1810 for 300 spesiedaler, men da det ble holdt takst på garden i 1823, ble den taksert til 1800 spd.

Paul Haagensen Kjøset 1798-1841
g 1820 m Marte Andersdtr. Rognstad.

De hadde to barn:

1. Christian f. 1820, neste bruker
2. Haagen 1833- gm Karen Otilie Balke 1841-1905

Christian Paulsen 1820-1896 ble bruker etter faren. Han overtok Nordre Kjøset i 1852 og Vestre Kjøset i 1855. Kjøset ble dermed ett bruk. Christian ble gift 1849 med Clara Olava Kraby 1829-1910, og de fikk barna:

1. Hans Peter 1851-1878, bryggerimester
2. Paul Martin Olav, neste bruker
3. Carl Ludvig Eugen f. 1856, til USA
4. Haakon Andreas f. 1859, til USA
5. Inga 1863-1942 gm Ole Pedersen Fossen, død 1912.
6. Aasta 1867-1942, skolebstyrer.
7. Marte Marie 1870-1923, lege
8. Gulbrand f. 1875 gardbruker på Skauerud i Vestre Toten gm Tora Lie f. 1883.

Paul Haagensen Kjøset 1853-1906 var både oberstløytnant og gardbruker. Han ble 1892 gift med Juli Schjøll f. 1871 de hadde fire sønner.

1. Christian 1893-1923, gardbruker
2. Carl 1896-1986, bruker etter broren.
3. Paul 1898-1983
4. Bjørn Schjøll 1901-1973.

Christian Kjøset ble bruker av garden i ung alder. Da han døde bare 30 år gammel, kom broren Carl som i noen år hadde vært hos slektninger i USA, hjem og overtok garden. I dag er det hans dattersønn som bruker den.

Som en ser har det ikke vært så mye å skrive om brukerne på Søndre Kjøset, der sønn har etterfulgt far siden Svend Haraldsens tid. - I og med at Kjøset på nytt ble samlet i 1850-årene, må garden ha blitt regnet blant en av bygdas ypperste.

Anna Julia Balkes beskrivelse av garden fra februar 1897, slik vi finner den i en av hennes skrivebøker kan være en passelig avslutning på artikkelen om den gamle odels garden Kjøset:

"Naar man med dampskibet glider ind gennem Totenviken, er det særlig et sted som drager passagerernes opmærksomhed hen paa sig. Det er den store gaard Kjølsest med sin 2 etages hovedbygning, sin rødmaalede ladebygning og sin store, prægtige have. Gaarden ligger paa en slette, der skraaner jevnt ned til sjøen, og man har derfra en storartet udsigt over Mjøsen med sin livlige dampskibsferdsel og mange af de omliggende bygder. Veien opover til gaarden er altid livlig beferdet, da der nede ved Mjøsen er dampskibsstoppested og et landhandleri. Naar man er kommen ind paa gaardspladsen, gaar man opover en stentrappe og ind i gangen, der er stor og rummelig og paa begge sider har en række bænke og kroge til at hænge sit ydertøi fra sig paa. Til høire er gjesteværelsene, der kun bruges, naar der er fremmede, og de er meget smukt udstyret. Til venstre er det store kjøkken, spisestuen og nogle andre værelser, der bruges dagligdags. Inderst inde er en dør, der fører ud paa verandaen, og en trappe der fører op i 2den etage, hvor føderaadsfolkene har sine værelser og gaardens eier har sit kontor. Fra 2den etage fører en trappe op paa loftet, hvor folkene har sine klæder og andre sager. Fra 2den etage kan man ogsaa komme ud på verandaen og derfra fører en trappe ned i haven. Denne er beplantet med en mængde frugttrær, men ogsaa andre træer, der kun er til pryde. Haven strækker sig om de tre sider af bygningen, men paa den fjerde side er gaardspladsen der ligesom haven er omgivet af en hvidmaalet stakit, og rundt om indenfor dette er der blomsterhakke, og midt paa gaardspladsen staar en flagstang, hvorpaa det unionsmerkede flage bliver opheist ved begravelser og andre høitidelige anledninger. Ret frem for hovedbygningen er den vinterbyggede lade med fjøset i den ene fløi og stalden i den anden, men i midten er høladen og nogle smaarum til gaardens redskaber. Tilhøire staar det rødmaalede stabbur, der oppe paa taget har en klokke, som der ringes med til hvert maaltid. Rundt om gaarden strækker sig de frugtbare jorder, der hvert aar bringer i overflod af grøde".

De boddé i Hassel

Av Torstein Kvale

En artikkel i TOTN for 1978 om Hassel i Østre Toten blir av undertegnede avsluttet slik: "Vi må sette punktum for artikkelen her. I senere artikler vil vi fortelle om dem som gjennom tidene har bodd i Hassel." - Jeg må beklage at disse artiklene til nå ikke er kommet. Noen har etterlyst dem, og jeg vil prøve å gjøre alvor av å samle det jeg vet og kan finne ut om disse slektene. Redaktøren har bedt om å få artiklene til Tidsskrift for Vestoppland Slekthistorielag. Siden den første artikkelen sto i TOTN (1978 s. 424), er det på sin plass med en orientering til innledning.

Hassel kalles i fogdens regnskap av 1616 for ødegård under Rognstad: "Nils Rungestad 2 pd. Rougmel 2 pd. malt, Cronens alene. Derunder bruges Hoel øde og Hassel øde for samme skyld." Den andre ødegården er Hoel i feiring.

Beliggenheten til Hassel er følgende: Den grenser til Balkeåsen i nord, til Mjøs-stranda i øst og i sør og vest til jord som eies av gardene Oppistua og Nistua Kirkebalke. Den nærmeste gardsbebyggelsen er Dyhren, og den østlige del av jordvegen der grenser til den nevnte Balke-jorda.

Hvordan Hassel ble øde, vet vi ikke. Kanskje var det etter svartedauen, eller at slekta der døde ut på annen måte, og trolig var garden underbruk under Rognstad i flere hundre år. Da Rognstad ble delt av Henrich Knudsen mellom to av hans sønner i 1791, ble også Hassel delt. Disse plassene gikk endel på handel inntil hele Hassel som da var på ca. 123 mål, i 1919 kom inn under Dyhren.

Det har vært flere Hasseltufter, flere bygninger som vi i dag ikke kjenner til, men én er særskilt godt kjent, den som i 1968 ble flyttet til Toten Museum. Her må vi sitere fra artikkelen i TOTN: "Men en dag var det ingen røyk å se fra pipa i Hassel, ikke noe værmerke derfra mer. Marie og Johan var de siste beboerne, og de døde begge i 1954. Etter deres tid sto stedet øde i omkring 14 år. ... Hassel var et markant trekk i det vakre landskapet der den 800 år gamle Balke kirke troner kvitkalket på sin høgd i grannelag med Balke-gardene, og med Rognstad og Dyhren nedenunder. ... Med sine nakne

tømmervegger, mørkebrune og merket av tidens tann, sto Hassel-husene som en kontrast til disse storgardsbygningene. De sto der med en stille tale om en tid som svant, og vi vil lytte til denne talen, se noen trekk av Hassels historie."

Denne bygningen er det nok redaktøren sikter til når han ber om artikler om folk som har bodd i Hassel. Vi skal også være oppmerksom på at noen som har bodd i stuene på de Balkejordene som er nevnt, er blitt kalt Hassel. Hver av Kirke-Balke-gardene har hatt sin Grindstue nede ved Mjøsa. Ifølge et gammelt kart lå det også ei Grindstue ved veien mellom Dyhren og Hassel.

Hasselnavnet i forbindelse med disse stuene skal vi foreløpig se bort fra, og vi begynner med en omtale av en familie som bebodde Hassel på slutten av 1600-tallet. Den første vi da treffer på er en som i kirkeboka kalles "Gamle Peder Hassel." Han døde i 1707, ble begravet ved Balke kirke 5. april, og alderen oppgis til 97 år. Er den riktig, ble han født omkring 1610.

Opplysningene om Peder er helst sparsomme, men i manntallet av 1666 nevnes det en husmann på Rognstad ved navn Peder Michelsen, 60 år gammel. Siden Hassel var underbruk under Rognstad, er det rimelig at Peder Michelsen bodde der, og at det er han som oppnådde denne høye alder, selv om alderen i manntallet ikke stemmer med den som er oppgitt i kirkeboka.

I manntallet nevnes det også en tjener på Rognstad ved navn Erich Pedersen, 10 år gammel, f. 1656. Han var ikke Peder Michelsens sønn. Hans far var ifølge personarkivet på Toten Museum en Peder Nilsen f. 1633. Men gamle Peder Hassel var gift, for den 27. juli 1701 ble Peder Hassels "salig Quinde Aase Michelsdatter" begravet ved Balke, 50 år gammel. Det var jo en veldig aldersforskjell mellom de to, hele 41 år, men slikt hender jo i blant. Muligens har gamle Peder Hassel vært gift før og har foretrukket en yngre kone i annet ekteskap.

Peder Hassels datter Ambjørg ble 23. september 1705 viet til Lars Christophersen Nettumstuen med Morten Ronnerud og Elling Øyerud som forlovere. - For oversiktens skyld setter vi opp en liten tavle:

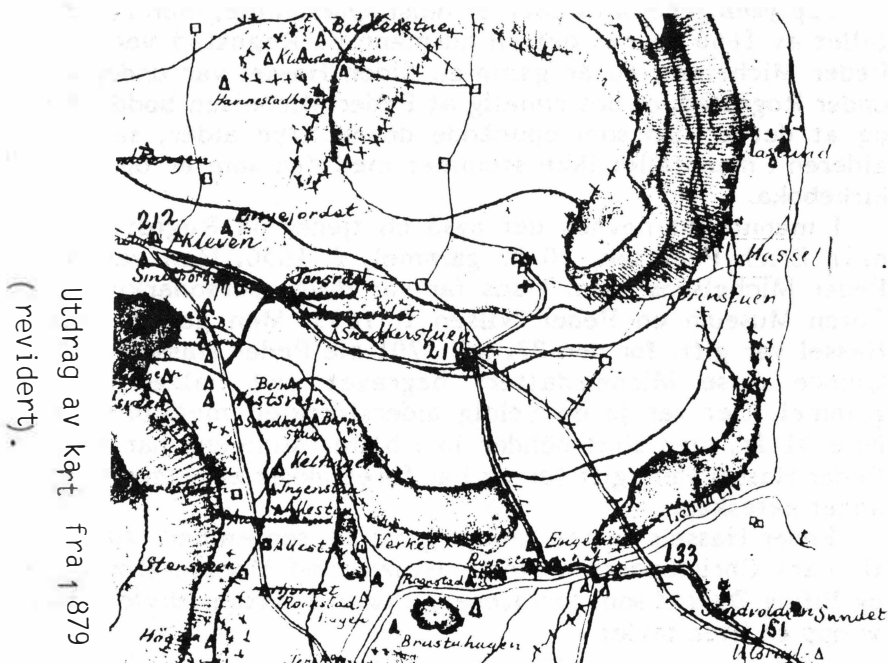
Peder Michelsen Hassel f. ca. 1610 - begr. 5/4 1707 gift med Aase Michelsdtr. f. ca. 1651 begr. 27/7 1701.

Ambjørg Pedersdatter g 23/9 1703 med Lars Christophersen Nettumstuen f. ca. 1668 begr. 5/3 1718. Ingen barn er kjent.

Lars Christophersen Nettumstuen g l. m Birthe Halfuorsdatter f. ca. 1663 begr. 9/6 1703. Barn:

1. NN f. 1696, begr. 2/6 samme år.
2. Marthe f. 1699 dpt. 22/1, døde ung
3. Marthe døpt 31/12 1699
4. Anne f. 1702, begr. 15/3 1702
5. Jens dpt. 29/10 1702 begr. 26/2 1718

De siste opplysningene om familien er hentet fra H. H. Neumanns slektstavler og er de riktige, viser de at Ambjørg Pedersdatter fikk ansvar for to av Lars Nettumstuens barn nemlig Marthe og Jens. De andre døde som spebarn.

Etterslekt for:

Peder Andersen og Karen Clausdr.

Omkring 1657 ble Peder Andersen sorenskriver på Toten. Det har vært uklart hvor han kom fra, og det er nok uklart også i dag. Men i boka "Fortegnelse over sorenskrivere i Norge 1591-1814" står på side 109: "Han opplyser å være født i Koldinghus i Jylland; kaller seg selv Peder Arnessen og en fattig mann". Han ble gift med Karen Clausdr. Stabel (1629-1711). I manntallet for 1666 er ikke alderen på sorenskriveren oppgitt og vel heller ikke da han er død 1673. Han ble bosatt på søndre Kvikstad i Kolbu, som således ble skrivergard. Barn:

1. Christen, se nedenfor.
2. Nils overtok Kvikstad, se nedenfor.
3. Claus + 1729 g 1700 med Inger Gulbrandsdr. Hørland. Ingen barn.
4. Mari gm Ole Håkenstad i Lunner.
5. Hilleborg Nygård.

Nils Pedersen Kvikstad 1654-1717 gift med Mari Findsdr. Lunden 1663-1749

1. Peder 1685-1752 g 1713 m Gjertrud Pedersdr. Kreutz 1694-1773. Han var capitain des armes og bodde i Gardlaushagen.
2. Pernille 1686-1775 g 1713 m Embret Madsen Hørland.
3. Sofie 1693-1762 g 1713 m Ole Gulbrandsen Skjefstad 1667-1745.
4. Anders g 1716 Marte Jonsdr. Røiken
5. Lars 1696-1696
6. Jens 1697-1703
7. Christen 1700-1768 g 1 1728 m Marte Larsdr. Bjerke 1705-1744 g 2 1745 m Mari Olsdr. Kvikstad 1710-50 g 3 1751 Siri Andersdr. Fårlund 1727-
8. Lars 1703-1703
9. Else 1704-1785 g 1726 m Peder Jonsen Holte 1701-1742 g 2 1743 m Anders Larsen Holte + 1749 29 år. g 3 m Anders nordgarden Hoel.
10. Margrete 1706-1709
11. Margrete 1709-1716

Christen Pedersen Helmen + 1698 bodde på Helmen i Gran, Hadeland gift med Johanne Olsdr. Bay + 1729

1. Adolf Carl 1685-1754 g 1 m Cathrine Margrete Bergsted + 1740 g 2 1742 m Anna Mortensdr. Leuch + 1754.
2. Carl
3. Peter Christian 1689-1750
4. Bastian + 1718 g 1711 m Sophie Nilsdr. Sverdrup 1683-1762.

Skiftet etter Peder Andersen sto på Kvikstad 10. november 1673. Og ved slutten av skiftet er nevnt at han hadde en bror ved navn Oluff Andersen. Av de mange ting som er med i skiftet kan nevnes: 2 små gullringer, Peder Andersens signet, sølvkanne, 24 små sølvknappar, 1 Seyerverk som hr. Christopher har lånt, 1 huspostill, glossarium og den jyske lov samt den norske kirkelige ordinantz. m.v.

Ikke minst på Toten er det mange som stammer fra Peder Andersen og Karen Claudtr. Få av de gamle sorenskriverne herover har større etterslekt enn nettopp denne. En god del av etterkommerne var offiserer, men storparten var knyttet til jordbruk. Han bodde i et sterkt jordbruksdistrikt, og dette gjorde sitt til å binde ham til bygda. Det har heller ikke vært skrevet noe ufordelaktig om ham. En har inntrykk av at han klarte seg bra gjennom de mange sakene og det finnes også vitnemål som tyder på at han var en bra mann. En gudbrandsdøl, ved navn Christen Jensen Hovauk, kom ut for forskjellige ubehagelige ting blant annet fordi han hadde sendt ut budstikka uten tillatelse, han var nemlig ikke lenger lensmann som i hine dager. Han mener seg urettferdig behandlet og søker hjelp hos sorenskriver Andersen på Toten. Men svaret han får fra stattholderembetet er ikke bare oppløftende: "Dersom supplicanten formeener sig att vere forvrettet aff sorenschriffuren, da kand hand sin sag for laugmanden indsteffne, til hvilcken forsvarligen at prosedere hannem bevilges den begiærede prokurator. Aggershuus den 2. nov. 1665". Så Peder Andersen fikk altså ikke ta seg av saka til Christen Hovauk, som er kjent som en av de ivrigste i en oppstand i Gudbrandsdalen 1660, og som til dels var rettet mot harde embetsmenn og hardt styre og skattlegging.

(AA)

Fra Aggersborg til Rogneby

Ei slektsrekke:

1. Anders Knudsen i Aggersborg i Torup i Danmark, død før 1646, var far til:

2. Knud Andersen, fra Ålborgtraktene, ble fogd over Buskerud, Hadeland, Toten og Hedmark og bodde ei god stund på Storhamar gård, men døde på Nøtsle i Stange ca. 1655. Han ble i 1630 gift med Maren Jensdtr. Hals (1610-1672). Familienavnet Hammer som mange av etterkommerne har brukt, har sin bakgrunn i Hammer (Storhamar) gard. Personnavnet Hannibal som også er brukt en del i etterslekt er kommet som oppkalling av Hannibal Sehested. 12 barn og blant dem:

3. Hannibal Knudsen 1646-1706, var prest på Nes Hedmark fra 1671, gift med Bente Hansdtr. Grimmethon. Blant barna nevnes:

4. Ole Hannibal Hammer 1673-1744, sogneprest til Nes på Hedmark frå 1706, gift med Ellen Evensdtr. Meldahl (1702-1766), datter av Even Stenersen Meldahl, sogneprest til Tynset i Østerdalen. Blant barna nevnes:

5. Thomas Olsen Hammer (1713-1776) som ble landhandler på Gudderudvollen på Toten fra 1753. Gift 1. gang med Anna Christensdtr. Kvislin, (død 1748) og andre gang med Christine Gundersdtr. Oppen, (død 1817, 54 år). Barn i første ekteskap:

1. Ole Christian f. 1736, residerende kapellan i Ål, Hallingdal 1770-82 og i Tune i Østfold 1782-88. Se nedenfor!

2. Christen f. 1737.

3. Jens 1738-1739

4. Hanibal 1740-1745

5. Elen Catrine f. 1743.

6. Maria Catrine 1745-1749

7. Hanibal 1746-1747

8. Hannibal f. 1748.

Barn i andre ekteskap.

1. Andreas Casparus f. 1751.

2. Martinus 1752-1752

3. Anna Martha 1753-1777

4. Idde Sophie 1755-1774

5. Christopher f. 1759, ble generalveimester i Bergen, har etterslekt blant annet på Gile. Toten.

6. Ellen Margrethe f. 1760.
7. Benedikte Kristine f. 1762
8. Maria Catarina f. 1763
9. Maren f. 1769.

6. Ole Christian Hammer f. 1736 var far til:

7. Abraham Olsen Falck Hammer f. Ål i Hallingdal 1781 død som landhandler på Rogneby, Toten 1837 gift med Cathrine Marie Nimb, født på Ballangrud i Jevnaker 1787 døde på Rogneby 1827. Deres barn var:

1. Hans Christian f. 1807
2. Elisa Ovidia, se nedenfor.
3. Maria f. 1812
4. Abrahamine Catrine f. 1813
5. Thomas Hendrik f. 1815
6. Abraham 1823-1824.

8. Elisa Ovida Hammer 1810-1843 ble gift i Hoff kirke på Toten 1832 med Georg William Nissen, kjøpmann, f. i Kristiania 1803 døde på Toten 1872 av lungebetennelse, var kjøpmann på Rogneby. Barn:

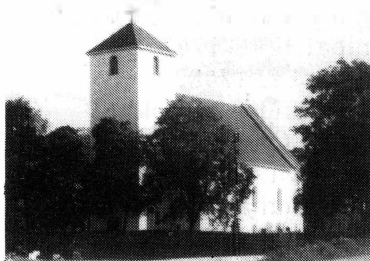
1. Fanny Nathalie Georgine f. i Kristiania 1834.
  2. Emma Otilla Hermania f. 1835.
  3. Olivia Maria Petra Abrahamine (1837-1877) gm Olmar Ambrosio Nikolai Brager, Cand. theol.
  4. Laurits Weidemann f. 1840, forstmann i Nordland.
  5. Talmine Edvardine Thomasine f. 1842.
- (AA).

Kilde:

Norsk slektshistorisk tidsskrift bind 3 s. 109-209.
 Totens bygdebok, bind 3 s. 587 ff.
 Slektsarkivet, Toten Museum.
 Registre i Statsarkivet, Hamar.

Hoff kirke i Østre Toten.

Eldste del fra ca. 1175-1200.

Tre brev fra 1629 og 1643

Ved Otto Adolf Fosmo

I

1. april 1629

Min ydmyge Hilsen med Gud Allermegtte nu och Altid Forsent, Guode Fru Jde Lange Betacher ieg Eder gandh. willigen och gierne for megett Mig beuist guode, dette ieg igien aff min yderste fattig Formuffue thienistwilligen forschylle vill. Guode Fru Jde Lange, ehr ieg gandsche ydmygeligen begierende at Fru Jde vill meget vell gjøre, och Laane Mig et halfft hundrede daler, Huilcke ieg formedelst forløffte for min kiere Fader sist forleden Winter till Welb: Sigward Gabriellssen schyldig ehr bleffuen, til nu først kommende Posche at betale, Jeg skall fru Jde denne, med huis Fru Jde for sit guode Laaen ehr begierende, med det Allerførste med Ald tachsigselse vell betale. Skall och dette mitt breff were Fru Jde Lange for bemelte Penge, for fulkommen handschrift, Eller och Fru Jde aff neruerende Min tiener Clemit Thumess(en) paa Pengerne en beuiss taghe will, Jeg forseer Mig gandsche troligen till Fru Jde Hermed at vide mig bøn, Jeg det gandsche thienistvilligen forskylle will.

Jeg vill och guode Fru Jde Lange gandsche ydmygeligen begiere at J vill meget vell gjøre och Vere Mig med et gaat ord behielpelig hoes Arne M. Anderss(en), Efftersom Arne tilforne haffr talt med Fru Jde, At hun Mig en liden gaard herness hoes beliggende, nemblig Lille Vie, vill Mig oplade for Høsten, Den hun siste gang Arne i Christiania var, gaff Undschylding for, iche uden Odelsmendenis beuilling at kunde Affstaa, Och hun dog Uden Odelsmendenis beuilling, self af en fremit nemblig Jens holm sig tilpatedel, den hun och Vell Uden deris tilLadelse kand affstaa, som gandsche wit ifra Mig i Tellemorchen ehre boende, Jeg skall nest Gudz hielp Fru Jdis guode Befordring vell forschylle, och haffue mig med min dreng sent hende Pantepengene efftersom hun dem for Arne naffngiffuen.

Guode Fru Jde Lange ieg Kand Mig icke Nochsom beklage offr den Mutwillighz Mig her j fougderiet med Faringskab

beuises, besøndelig siden Søffren Erichss(en) forleden Aar for Skydtzferds fald til Mig, dømde nogle frj. Till med haffuer och Hans gregersens tienere nemblig Stanis kort forleden taget nogle Skiudtzheste i fra forne min Tiener som noget Ringe Aff min told mz same heste ifra Wangsogen skulle hiemføre, huoroffr bønderne Mig ingen faringschab giøre ville. Jeg haffr beklaget Mig mange gange for Hans gregersen offr nogle Miotvillige och Uemueligt Utenhusfolck her Alt for Ner ved gaarden ehre tilhollende, som voris Loug dog forbiuder, Jngen at sidde til fortrensel, kand dog ingen Ret nyde, och det formedelst Søffr(?) Erichsens schyld, som denne Alleniste Mig til fortred och stoer forAgt indsat haffr, huis velde Gud Allermegtte engang enten Affuende eller formilde.

Ehr derfor Aff fru Jde Lange saa gandske flittig paa det ydmygeligte begierendis At fru Jde vill were Mig behielpelig hoes Hans gregersen, at saadan forAgt och fortred som huerchen mine egne eller min forman ehr beuist, maatte och imod Mig Affschaffuis, och gandsche ydmygeligen begierer fru Jde Mig for denne min Mødsomelig skaffuelsse iche ville fortenche. Jeg findis Altid Eders Willie Tiener Och will hermed Haffue Eder Her Statholder och Eders Kiere Børn Gud Allermechtte befallitt.

ACTUM NÖRDWIE den 1 APRILIS 1629 Torbern Torbernss(en) Eghaandt.

På brevets ytre side: "Ehrlig och welbiurdig Fru Jde Lange Her Statholders Welbiurdig Mand Jens Juells till Kieldgaardt. Min LB(?) guode Wen och Befordrer thienistwillig thiil hannd" Og: "Thorbern Thorbernsøns breff paa ꝛ ct daller till Laans, huilche hand straxs bekomb, Huorfore Jeg aff hannom ingen anden beuis haffuer tagett." Og "Werret J Rette paa Tingstuen J Stange denn 29 Janry 1637.

14 år senere:

II.

en Min gandsche Wenlig Hilsen Eder nu och altid tilforne, Fromme och welb: Offwe Bielcke, foerneme tilforladendis gode Wen, For meget Velbewiist Aere och gode erkiender Jeg mig stedtze tacknemmlig, och altid Vil mig paabeflitte, Att lade mig findis beredsom til Eders Welb: tieniste och Velgefald aff yderste formue,

Efftersom Kiere Fromme Offue Bielcke, besynderlige Velformodende gode Wen, Jeg Iche Kand tuiffle, eders Welb: Jo att Vere bevist, Anlangende den gaard Udj CHRISTIANIA, med Sampt mere Jordegoedtz udj Oplandet, som Eders Kiere Moder, Welb: Fru Jdde Lange, Udj den gieldz betaling, hendis Welb: tilstod, effter affgangen min Salig formand, Welb: Torbern Torbernsøn, er Udlagt och til fulde nøyachtighed tilbehendigett, Om huilcket goedtzis leffuerantz, och fordelige tilvejelse, hendes Welb: udj alle maader er bleffuen forsichrett, Der Jmod Jeg endnu Aldeles Jngen QUITANTZE eller Affbewiss erlanget haffuer, falder derfor til Eders Welb: min meget Venlig bøn och begiering, Att J som min venligst tilforsicht er til Eder, wilde saa meget frommeligen Eder herudinden betencke, til Att meddele mig nogen nøyachtig forvaring, for ombete goedtz, saa Att Jeg mig dett, som det sig med billighed bør, Udj sin tid, til Richtighed kunde haffue att paa bestaa, Herudinden Jeg Jo Visseligen formoder, Eders Welb: gode och fulkommen QUITANTZ och nøyachtige Affskeep, nu med nerwerende Niels Hansøn Att igien erlange, Efftersom Jeg Jche andet kand formode, end J Welb: Eders Kiere Moder, Eders Welb: Udj den tilfeldighed, paa hendis Welb: Vegne maa haffue dess affskeep Udj fulde macht giffuet.

Ved saadan Eders Welb: gode och fromme Betenckende til desto tryggere ald Riechtighedz forsickring, Jeg Velformodeligen bliffuer velferdigett, saa att Jeg formedelst saadan fuldkommenhed, effterkommende Ulempe Upaatuisted kand entledigis Och er Udj den visse forhobing, herudinden Eders Welb: gode och skrifftlige RESOLUTION, til effterretning forderligen Att medADVISERIS. Ved Eders Welb: Fromhertz erforderlige och Velbehagelige tieniste Jeg mig igien beredvillig Vil lade befinde. Erynschendis her med, Eders Welb: med sampt kiere Welb: Jomfrue, och Alle Adelige Anrørende Gudz evige beskermelse.

NordWie gaard den 13 NOVEMBRIS A^o 1643. E. Welb V.V.A. Peder Mogensens Eg haa.

På brevets ytre side: "Erlig och Welb: Mand Offue Bielche til Østraadt, Ko: Ma: Befalingsmand offuer Backe Closters lehn, min meget tilforladendess gode Ven, gandsche Venligen Tilshreffuett."

Det kom dette svar på ovenstående brev:

III.

SALUTEM EX OFFICIA.

Kiere Peder Mogensønn, ubekjendte gode Wen, Eders schriff-
uelse mig wed ~~Min Kiere Moders~~ neruerrende Niels hansøn er
behendiget, med begerring ieg eder will giffue QUITERING
och affbeuijss for den gields betalling som eders formand
affgangen Torben Torbenssønn war udj till min K: Moder Jde
lange, som J foregiffuer adt schall were Wdlagt kiøbsted och
Jevnedd gods for til fulde, Da efftersom ieg anderledis
erhfarit haffr, nemblig, endnu nogit aff des gods is Udleg
(effter sex mends derom beskriffuelse huad gods det were
schulle) adt Restere, som min K: Moder iche haffer
bekommit, Wed ieg ingen aff QUITETERING eder nu adt
meddele førend ~~Jeg paa min och med~~CONSORTERS ~~Wegne~~
~~faar fuld~~CONTENTAMENT och naar det scheer, schall eder
eders S. formands handschrieff igien bliffue ~~paa eders~~
~~stiffbørns wegne, som deris formynder~~ leffueret och derhos
for gield affQUITERIT, Och herom med meg till endelighed
adt gjøre kand J komme till mig paa Hoffuindsholmb naar
Gud will ieg imoedt fastelaufns tid førstkommendes kommer
paa min nederreyse Sondenfields, eller J det seeniste till
Herredag J CHRISTIANIA J tillstundende Sommer. Och gjør
ellers gierne huis eder Kiert ehr, Sampt befalis eder Hermed
Gud Allermegtte med alt kiert haffuende.

ACTUM ØSTRAAADT den 9 IOBRIS 1643 (ingen under-
skrift).

I margen: "J mig paa eders hustrues och stiffbørns Wegne
giffu fuldkommen følgebreff paa godsit och mig det der
effter Uduiser strax paa min och medCONCORTERS wegne
adt were følgachtig och tillredt huis iche allereede bekommet
och Udlagt er.

På brevets ytre side: "Till Peder Mogennss(en) Slot Østraadt 9
DECEMB 1643".

Det er ikke klarlagt hvor originalen finnes. Fotokopi finnes i
Riksarkivets Privatarkiver, Juel, Jens Hermansen til Kjeld-
gaard osv. og Hustru Ide Hansdtr. Lange. Nr. 235.1.

Brev III - med mange overstrykninger og uten underskrift kan muligens være en kladd eller et konsept?

Avskrevet og korrekturlest 29/9-1987. O.A.F.

Kommentar:

Hensikten med dette "oppsettet" er rett og slett og gjengi litt prøvestoff av det "høviske og høydannede" (men vel også heller "snirklete og sossete") språket som ble brukt av "overklassen" for 350-400 år siden. Innholdet i disse brevene er jo heller tynt, men personene er ikke helt uaktuelle for oss.

Torbjørn Torbjørnsen var lagmann på Opplandene i endel år slik at ham treffer vi flere ganger borti. Han var sønn av Torbern Torbernsenn den eldre og denne var igjen sønn av Magister Torben Olsøn sogneprest på Hoff (Toten). (NB: Legg merke til at disse gutta skrev navnet sitt på forskjellig måte).

Magister Torben Olsøn ser ut til å ha vært den siste katolske - men også den første lutheranske prest på Toten. Han må altså forutsettes å ha konvertert. Kan nettopp dette være det som ligger bak det som hendte i Hoff prestegard i 1539? Det må ha vært slektskap mellom Torben Olsen og Oluff Teiste som ble drept i prestegarden det året, for i Peder Hanssøns (Litle) brev til Kongen der han innberetter drapet står det flere ganger at soknepresten tiltaler Oluff Teiste som "kiere frende".

Oluff Teiste synes å ha vært "godt på druen" da han kom til Hoff og han later til å ha vært fælt så kranglete. Var han rett og slett "forbanna" på sin slektning som fortsatt satt trygt på sin prestegard mens Oluff - som hadde vært en av erkebiskop Olaf Engebretsons betrodde menn hadde fått sin sosiale status betydelig redusert gjennom innføringen av reformasjonen.

Alle de 3 Torbjørn'ene førte Skaktavlvåpen. Da lagmannen var død ble hans enke gift med Peder Mogensen (Se Hedmark slektshistorielags tidsskrift). Ove Bjelke var eldste sønn av Norges kansler Jens Bielke for Fru Sofia Brokenhuus. Han hadde fått sin utdanning ved universitetet i Padua og kan trygt omtales som en av unionstidens fremste jurister. Han kom først til Det Kgl. Cansellie i København, derfra til Stattholderen på Akershus og endte opp som stattholder

Nordenfjells (etter 1660 stiftsamtmann). Det var han som bygde om Austråt fra en gard til et slott. Ide Hansdatter Lange var mor til Maren Juell, Ove Bjelkes første kone.

Ove Bjelke er blitt omtalt som "en av de leende Bielcher". I sommer så jeg billedet av ham på Austråt og mener at han absolutt ser ut til å ha vært litt av en spøkefugl. Brevet ovenfor viser likevel at han tidlig kunne si fra når han mente det var på sin plass. (Han var 32 år da brev nr. 3 ble skrevet).

1 6 8 3

Efter som Mestermanden udi Christiania Jørgen Nielsen hos mig underskrefne Gastgifuer paa Thodten er blefuen indlagt i trei dages tid, og imidlertid fortæret af Øll og Brændeviin til thou Rixdaler, hvilke bemeldte 2 daler af Kongl. Mayst. Foged Hr. Cornelius Huids tiener Hans Knudsen mig er blefuen betalt. Hvorfor hannem hermed qvitteris. - Actum Lund(en) den 26de Sept. 1683. Lauritz Thorkildsen, egen Haand.

Gapestokken ble forbudt ved lov

Gapestokken ble i tidligere tider brukt som vanærende straff for en del lovovertrædelser. Det gjaldt for eksempel slike som fortsatte å sverge og banne etter at vedkommende hadde fått advarsler. Den ble også brukt mot ungdom som forstyrret gudstjenester, for gateorden og for å tvinge fram betaling av mindre bøter. Gapestokken, som ofte sto på torget eller ved kirken, var i allminnelighet en solid stakk og med en jernbøyle som synderehs hals ble lenket fast i, slik at vedkommende ble stilt ut til spott og spe for dem som gikk forbi. Stråffen kaltes også "halsjern".

Siste gang gapestokk ble brukt, var i Moss 11.oktober 1840, men endelig ble denne formen for straff ikke avskaffet før ved lov av 17. mai 1848..

Jødisk tidsregning

Jødisk tidsregning er beregnet på grunnlag av det gamle testamente, der skapelsen er angitt til 5. oktober 3761 før Kristi fødsel.

Rabbi Hilel d.y. satte kalenderen i system på 300-tallet etter Kristus. Året er et månedår på 12 måneder, som blir brakt i overensstemmelse med solåret ved at det føyes til en skuddmåned med jevne mellomrom og i en syklus på 19 år.

Ansatter til en slik tidsregning synes å ha vært til stede allerede i Davids og Salomons tid, men først etter fangenskapet i Babylon ble problemet med skuddagene tatt opp for alvor. Skuddårene ble gjort til en måned lengre enn de andre.

Gamle Hadelandsrøtter

Av Jan Eilert Jaatun

I tidsskrift nr. 4 for 1983 hadde jeg en artikkel om slektsforbindelser mellom Toten og Hadeland. Jeg stanset da opp med en ukjent stammor som i 3 ekteskap etterlot seg barn som mange hadelendinger i dag nedstammer fra. Men hvem denne ukjente stammor og hennes ektemenn var, var ukjent. Nå er det ikke å vente at en så lett skal kunne løse problemer fra 1. halvdel av 1600-tallet, da vi ikke har kirkebøker og primærkildene ellers er ganske sparsommelige. En gjennomlesing av de første tingbøkene for Hadeland, Land og Valdres kastet lys over noen av problemene. Den 18. juni 1656 ble det holdt ting på Granvolden tingstue på Hadeland:

Poffuell Thorgiersen, skredder og borger i Christiania stevner med fullmakt av sine brødre, Alf Ashimb om 1 1/2 sold korn årlig rente i Raadsekren i Brandbu som Paul mente var hans og hans medsøskens rette og sanne arvelige odel. For å bevise dette ble der fremlagt et skiftebrev datert Mellom Askim den 2. mars 1616:

Oluff Jacobsen Duersteen som hadde vært med på å utstede og besegle skiftebrevet, møtte i retten og vedgikk at godset i Rådsekren var nevnt på skiftet etter avgangne Torgier Olluffsen Ashimb, men hva det gjaldt visste han ikke, heller ikke hvem som hadde skrevet brevet!! (utropstegnene er mine).

Men han husket at to år etter dette skiftet tilpantet han seg de omdiskuterte 1 1/2 sold korn i Rådsekren av Oluff Torgutsen Ashimb, Oluf Torgautsen hadde løst de 1 1/2 sold korn fra Rønoug Østensdr. Ashim

Likeledes prøvet Anders Johannesen Knarud at for en tid tilbake hadde avgange Oluf Torgautsen Askim pantsatt ham 1/2 pund jordegods i samme gård for 30 daler men disse var senere betalt tilbake. Den siste rest, 20 daler, hadde Oluf sendt med brorsønnen til Anders, Jens Jensen Berger.

Jens Jensen Berger vitnet at de 10 dalerne hadde han vært med Oluf Torgautsen og levert til Rønnaug Askim:

"Oluff Torgutsen leffueret Rønoug Ashimb forne 10 daler, och sagde der haffer du 10 dlr pantpenge igien paa Raades-

Eckeren, och dennem annammede hun till sig paa samme pant"....

Alf Askim la fram gjenparten av et skiftebrev datert arvetomten Askim, den 6. juni 1623 - for å vise at han hadde krav på godset i Rådsekren.

Retten viste da til før nevnte skiftebrev, datert Mellom Askim den 2. mars 1616, hvor det omtvistede jordegodset 1 1/2 sold årlig rente i Raadsekren i Brandbu ble sagt å skulle være avdøde Torgeir Olufsen Askims rette og sanne odel - selv om førnevnte Torgeirs far, Oluff Torgautsen fremdeles var i live ved de tider og levde noen år deretter.

Men Oluf Torgautsen skal ha vært den rette odelsmann til de omtvistede 1 1/2 sold korn årlig rente i Raadsekren og i 1618 pantsatte han derfor sine 1 1/2 sold korn til Oluf Dvergsten for 13 riksdaler. (Det står så men av det som er sagt tidligere må det være feil for 30 riksdaler).

Det ble så lagt fram gjenparter av et annet skiftebrev, utstedt av sorenskriver Niels Sommer på arvetomten Søndre Askim den 6. juni 1623 etter avgangne Oluf Torgautsen, der det falt 1 1/2 sold korn i Raadsekren på Alf Olufsen Askim.

Dommen ble diplomatisk: Ettersom de nevnte to skiftebrev strider mot hverandre liksom utsagn fra vitnene så har vi i lagretten ikke kunnet si noe endelig i denne saken, men vil ha samme sak med "dets omstende, och stridige breffue, for voris tilbørlige offrdommer..."

Utfallet av den nye saken, om det da ble noen, kjenner jeg ikke, og egentlig er ikke det så viktig heller. Det som er av interesse er de slektsmessige opplysninger som saken alt har gitt oss.

Rønnaug Østensdatter Askim må være enken etter Torgeir Olufsen Mellom Askim som døde i 1616. Videre må Rønnaug være mor til nevnte Paul Torgersen i Christiania og brødrene hans.

Torgeir Olufsen, som døde før faren, var sønn av Oluf Torgautsen Søndre Askim og bror til Alf Olufsen som etterfulgte faren som bruker på Søndre Askim i 1623. Det er vel helst Alf det var skifte etter i 1656, også et skiftebrev som er nevnt i saken om Raadsekren. Niels Alfsen Askim var dennes sønn. Men han var bruker på Nordre Askim og senere også på Øvre Askim. I 1690 solgte Morten Nielsen i Solør, svigersønn

Lauritz/Lafrans Kjeldsen

-1494-

ALF LAURITSEN

TORGAUT ALFSEN

Lagr. mann 1583

OLUF TORGAUTSEN

+1623

Tavle 1

Slekten på
Søndre Askim m.m.

TORGEIR OLUFSEN

MELLOM ASKIM

+1616

g.m.

Rønnaug Østensdtr

ALF OLUFSEN

SØNDRE ASKIM

-1647-

NIELS ALFSEN

NORDRE - OG

ØVRE ASKIM

m. 1626 - 1707

TORGAUT TORGENSEN

SKREBERG

-1647-

ALF NIELSEN

SØNDRE ASKIM

f 1661 + fdr 1707 Barn

PAUL TORGENSEN

Skredder i Christiania

TORGEIR NIELSEN

NORDRE - OG ØVRE ASKIM

f 1665

g.m. Karen Carlsdtr.

CHRISTEN TORGENSEN

i Bragerne

Birgitte + fdr 1707

g.m. Ole Paulsen Barn

ØSTEN TORGENSEN

ASKIM 1647

f 1606

Rønne + fdr 1707

g.m. Gulbrand Hansen

Barn

Ragnhild

g.m. Christopher Olsen
Bjellum

karen

g.m. Jørgen Pedersen Egge
senere Askim

til sognepresten i Grue, Laurits Olufsen, 1 skpd. i Øvre Askim til Niels Alfson (panteboka Hadeland, Land og Valdres).

Kanskje er det i samme Nordre Askim Nils Alfson får skjøte på 1 skpd. tunge med bygsæl av en Hans Madsen i Christiania 16. februar 1688 (tingbok for Hadeland, land og Valdres).

Gamle slektsrøtter på Askim

I hefte nr. 4 av tidsskriftet for 1984, sidene 44-45 er det omtalt et dokument fra Søre Askim i Brandbu fra 1494. Dokumentet ble lagt fram i retten i 1658, og fortalte at Laurids Kiildsøn og Gjest Erichsen forliktes om arven etter deres foreldre. Diplomet som også er trykt i DN XIV nr. 135 er ytterligere kommentert av dr. Otto Adolf Fosmo i hefte nr. 1 for 1985.

Fra saken den 20. april 1658 er også nevnt slektsleddene etter Laurids og Gjest i rett nedstigende linje. Laurids Kiildsen hadde en sønn ved navn Alff Lauridsszønn, hans sønn var Torgudt Alffssønn, og han igjen en sønn Oluff Torgudtssønn. Noch effter hannem en Søn nemlig Alff Olufssønn som er Niels Alfssønns fader.

Hvem var Rønnaug Askim?

Vi har herved funnet Rønnaug Østensdatters 2. ektemann. Nr. 1 og 3, Bjørn og Mogens kjenner jeg fortsatt bare ved fornavn. Men hvem var Rønnaug Østensdatter? Noe sikkert kan jeg kanskje ikke si i den saken, men en del momenter bør nevnes. Det kan være verdt å merke seg at Torgeir Olufsen bodde på Mellom Askim da det ble skiftet etter ham i 1616. Men selv var han fra Søndre Askim der faren Oluf Torgautsen døde i 1623. Rønnaug Østensdatters 3. ektemann Mogens bodde i 1624 på vestre Askim og må vel være derfra.

Da kan en i hvertfall stille spørsmålet: Hvorfor var Torgeir Olufsen på Mellom Askim? Har han brukt konens gård eller hennes rett i gården? Interessant er det da også at en Østen Ner-Røyse på Toten hadde odel i Mellom Askim på Hadeland i 1624.

Allerede i 1983 antydet jeg at Rønnaug Østensdatters sønnesønn Østen Torgautsen (jeg har feilaktig kalt ham Torgersen) kunne ha kommet til en grøndonkel på Toten og overtatt som leilending på Nordre Hoel etter ham. Jeg kan som nevnt ikke si noe sikkert om dette, men følgende oversikt er fristende:

Tabell 2

Østen

Ner-Røyse 1624

odel $1\frac{1}{2}$ fjerding i Mellom Askim

----- 1 -----	
Rønnaug	Ole Østensen
Østendbr.	Hoel
g. 1) m Bjørn Alm?	foa. 1585
g. 2) m Torgeir Olufsen	
Mellom-Askim	
+ 1616	
g. 3) m Mogens	
Vestre Askim 1624	

Eiere og brukere av Billerud på Toten

Av Arne Amundgård.

Billerud, gardsnummer 89 i Hoff sogn i Østre Toten, er nevnt første gang i 1577, men er sikkert eldre. Navnetypen tyder på at garden er fra mellomalderen (før Svartedauden). Det er antatt at garden har navn etter personen Billi som muligens var den første brukeren. I denne artikkelen skal en skrive om de som har eid og brukt Billerud så langt bakover som det er opplysninger om og fram til 1902 da Østre Toten Kommune kjøpte Billerud til aldershjem, noe det var til "Peder Balke sentreet" kom under oppbygging på Billerud fra høsten 1985. (Stundom er det vanskelig å skille Billerud og Bellerud fra hverandre, da disse navna delvis går om hverandre i arkivsammenheng).

Jon på Billerud er den første brukeren jeg kjenner til, og han brukte garden 1612-1643.

Otte Mogensen, lagmann på Opplandene (død 1660) og bosatt på Hoel, Nes. Hans arvinger står som eiere fra ca. 1661 til ca. 1671. Han var gift med Karen Christophersdr. Hack. Hun bodde på Homb som enke i 1661. De hadde 8 barn:

1. Magnild gm Hans Koll.
2. Sofie gm Kristoffer Jensen til Gausdal.
3. Pernille gm hr. Anders Larsen Hammer, Gran.
4. Margrete gm Jens NN.
5. Lisbeth g 1 m fogd Nils Bentsen og g 2 m oberst Georg Reichwein (han var eier av Billerud 1676).
6. Anne gm Hans Larsen Hammer, Bragernes.
8. Gunnild gm løytnant Claus Christoffer von Hygen.

Christen Christensen f. ca. 1605 var oppsitter på Billerud 1656-1692. 1661 heter det om garden: "Christen skylder til salig Otte Mogensens arvinger 1 hud og af et engeland kalles Vestre Alm. Niels Bendtsen følger for 1 fjerding tunge med bøkse!". - Christen Christensen var gift og hadde én sønn: Lars f. ca. 1657.

Claus Christoffer von Hygen (ca. 1646-1699) ble gift med Gunnild Ottesdr. (datter av lagmann Otte Mogensen og hustru) og de overtok Billerud. De hadde fire barn:

1. Lisbet Catrine g 1 m løytnant Albert Hack og g 2 m Paul Paulsen.
2. Marte gm Peder Olsen (Billerud).
3. Hillebor, var ugift ved skiftet etter faren i 1708.
4. Otto 1696-1696.

En seinere bruker av Billerud ble Peder Olsen (1649-1720) som fikk skjøte på halvdel av garden 1712 fra svigermor si Gunnild Ottersdtr. Peder Olsen ble gift 1704 med Marte Claudstr. Hygen, som døde 1718 og de fikk en sønn: Anders f. ca. 1704. Peder Olsen ble 1718 gift 2. med Berte Haraldsdtr. Heksum og de fikk en sønn: Ole f. 1719. - 1713 ble det sak om Billerud i det Anne Nilsdtr. gm Elling Nilsen fra Hadeland meldte sin odelsberettigelse til Billerud. I saken ble det blant annet sagt: "Der forventes en del dokumenter samt attest fra Ole Eriksen at ingen brever om Billerud finnes etter salig Guttorm Bratt". Og 1714 kom retten til at Peder Billerud frikjennes for Anne Nilsdatters tiltale.

Tommes Gulbrandsen Skindstad, fra Snipstad (død 1748, 77 år) og gift 1721 med enke Berte Haraldsdtr. Billerud, eide garden til i 1722 da Billerud ble solgt til Paul Paulsen. Tommes og Berte hadde fem barn:

1. Ingebor f. 1722 gm Jens Olsen Hval.
2. Gulbrand f. 1724.
3. Hans f. 1727.
4. Ane 1730-1790 gm Halvor Halvorsen Hval.
5. Nils ? f. 1735.

Paul Paulsen på Billerud fikk skjøte 1722 fra Tommes Gulbrandsen Skindstad "et consortes", blant dem Anders Pedersen. 1722 ble det atter sak om garden. Elling Nilsen av Hadeland hadde da stevnet Paul Paulsen Billerud og sa at han akter å innløse garden, Paul fikk dog beholde garden.

Otte Hansen Grundt, klokker (1679-1762) fikk skjøte på Billerud 1730 fra Paul Paulsen Billerud, og samme år var det besiktigelse av husa på garden fordi der "skal findes tildels brøstfeldigheder". Klokker Grundt ble gift 1735 med Anne Marie Henriksdtr. Schnel og de fikk fire barn:

1. Anne Sofie 1736-1738
2. Elisabeth Dorotea 1737-1738
3. Hans Jakob 1743-1749
4. Anna Sofie f. 1750.

Lars Paulsen Ovren, Billerud (1686-1760) ble 1705 gift med Berte Larsdtr. Setne (1679-1755) og de fikk skjøte på Billerud 1734. Seks barn:

1. Nils, se nedenfor.
2. Marte g 1749 m Halvor Eriksen Molstad 1712-
3. Ole g 1754 m Marte Olsdtr. Hørland
4. Mari f. 1706 gm Lars Lille Enge
5. Marit f. 1718
6. Christine f. 1724 g 1748 m Ole Jensen Glemmestad 1715-1767.

1739 fekk Albert Hygen av retten lov til å innløse Billerud fra besidderen Lars Paulsen. Garden skulle være ryddiggjort til "faredagen" i 1740, men denne rettsavgjørelsen fikk visst lite å si når det gjaldt bruken av Billerud.

Nils Larsen Billerud g 1742 m Mari Andersdtr. Kise.

Barn:

1. Anne 1742-
2. Berte 1749-
3. Maria 1752-
4. Kristine 1754-
5. Anders 1758- gm Johanne Samuelsdtr. De bodde på Hemli, Eidsvoll 1786 og seinere på Kommisrud.
6. Lars 1761-

Povel Johansen Billerud er nevnt som bruker av Billerud 1742, og Paul Billerud er nevnt 1747-1754.

Nils Larsen Billerud gift 1742 med Mari Andersdtr. Kise. De fikk skjøte på garden 1748 fra Lars Paulsen Billerud. 1751 er det skjøte fra Albrekt Hygen til Nils Larsen, så før den tid må muligens Billerud ha vært delt i to parter. 1767 bodde Nils Larsen og familie på Bøn i Eidsvold. Barn:

1. Anne 1742-
2. Maria 1752-
3. Kristine 1754-
4. Anders 1758-
5. Lars 1761-

Michael Darre (f. i Grue 1728, død på Billerud 1804) fikk skjøte på Billerud fra Nils Larsen i 1767. Darre var militær og ble til sist generalmajor og sjef for det Akershusiske dragonregiment. 1796 var det taksering av alle 11 hus på Billerud. Michael Darre ble gift med Anna Kristine Christensdtr. Pram 1731-1819 og de fikk to barn:

1. Niels Stockfleth Darre (1765-1810), major g 1796 m Ellen Jensdtr. Askim (1769-1822)

2. Susanne Elisabeth Darre (1769-1822) g 1801 m doktor Ernst Friederich Eckhoff.

Ernst Friederick Eckhoff, doktor på Toten fra 1785 f. i Holsten 1745, død 1825 overtok Billerud 1804 etter svigerfaren generalmajor Darre og ble gift 1801 med Susanne Elisabeth Darre 1769-1837. Hun døde på Bragernes. De fikk ingen barn.

Christoffer Larsen Weidemann (1779-1858) fikk skjøte 1825 fra doktor Eckhoffs enke. 1856 solgte han setra Lortpullrud til Hans H. Tømmerhoel. Weidemann var srenskriver og ble 1806 gift med Christiane Jacobine Lycke fra Danmark død 1867 82 1/2 år. De fikk ingen barn. Familiegravsted var blitt opprettet på Billerud av general Darre, og der hviler nå medlemmer av familien Darre, Eckhoff og Weidemann, og dette er ett av få private gravsteder på Toten. 1862 er det tinglest erklæring fra enkefru Christine Weidemann om at familiebegravelsen skal holdes i stand "som stedsevarende byrde". Det er også kjent en lignende forpliktelse fra 1825.

Hovedbygningen på Billerud der blant andre Christoffer Weidemann bodde, og der det er Balkemalerier i 2. etasje.

Oberst Carsten Christen Anker var eier av Billerud 1874-1881.

Anders Hermansen Hanestad 1843-1935 fikk skjøpte på Billerud 1883 og var gift med Marte Marie Martinsdtr. Barn: Hermann 1878-1968 gift 1913 med Magda Pedersdtr. Sveum f. 1888.

Østre Toten kommune kjøpte Billerud 1902 fra forrige eier og brukte garden som aldershjem. Dermed inntrådte en ny periode i Billeruds historie. Som en vil se av det som her er skrevet, så har det på Billerud bodd ganske mange og forskjellige slekter, og flere av dem har hørt hjemme blant de kondisjonerte. Ikke minst i Weidemanns tid var Billerud litt av et selskapssentrum på Toten. Det er vakkert på Billerud, med pen utsikt utover Mjøsa og med mektige malerier av Peder Balke i salen i annen etasje.

Kilder:

1. Gardspakker for Billerud. Toten Museum.
2. H. H. Neumann: "Totens Slægtshistorie" I. Toten Museum.
3. E. F. Eckhoff: "Amtsfysikus Ernst Friederich Eckhoff, hans to sønner og deres tid". Artikkel på Toten Museum.
4. Lars F. H. Weidemann: "Stamtavle over Slegten Weidemann". Trondhjem 1892.
5. "Totenmål og anna mål" nr. 6 s. 13-16.

Herr Hermand Hanssen (enda en gang)

Av Otto Adolf Fosmo

Presten Hermand Hanssen som fikk valget i 1613 mellom å rømme landet eller miste sitt hode (på grunn av sine "papistiske Thilbøjligheder") er en herre som en ofte treffer på også på vestsida av Mjøsa. Ref. forrige nr. av dette tidsskrift.

Han er født omkring 1580 og var enda i live i 1664 (fogdmanntallet - 84 år). Hans "papistiske tendenser" ser i allfall ikke ut til å ha omfattet cølibatet, for i 1637 opplyser han at han hadde hustru og tolv barn.

Da jeg på forsommeren gikk gjennom Stattholderarkivet i Riksarkivet kom jeg ved en tilfældighet over det tingsvitnet som gjengis nedenfor. Dessverre er deler av papiret råtnet bort, men jeg mener likevel at det her finnes opplysninger om hans liv og skjebne som kanskje ikke er kjent fra før - derfor skrev jeg det av.

Han ble ikke sorenskriver på Hadeland, derimot treffer en ham som privat prokurator i rettsaker rundt Mjøsa. Så lar vi da det medtatte papiret fortelle....

4. november 1650

Hanns Carstenssøn SorenSkriffver Offver Østerdallen, och paa Hedemarchenn Anordnedt Sampt Erick Ballishoel, Ouden Sterud, Asgutt Hÿusse, Hagen Ousdall, Knud Schierffen, Hendrich Jlle, Anders Hillestad, Suend Mellom, Hans Asche, Lauridtz Gallaas, Thomas Vold och Gulbrand Huamb, Lougrettismend i Nes sogen, paa bemte Hedemarchenn, Giør alle vitterligt, at Anno Christj 1650 den 4 Novembris, waare vj paa Bye, der Sammesteds Allmindelig Ting holden forsamleddt Offververendis Erlig Velacht och Forstandig M(and) Knud Anderssønn Ko: Ma: faged offver He(demarchen) med Menige Thingsøgte Allmue flere...

Huor (da?) Høystbemte: kongelig Ma: faged, for Re(tten) fremblagde Sig offuerleffueredt den (Høve) Øfrighed, edle och Strenge Velbiurdig HANNIBAL SEHESTED, hans ....dj, med hoesføyed Mihsive, ... førige Laugmand aff Christiania ...des? formeld Huor for Sig .... Epther?følger. ... her Laugmand ...affsatt Prest Her Hermand Hanssen .... till Hoffue om

Schriffueried ... frij? och Anded, da ville Laugmanden ....
tingsvidne om hans Person och forhold: Om hand ehr den Mand
som saadan bestilling kand, och bør, At betiene, Och Saadant
mig in DEBITE FIRME med faderligste tillstille. Marstrand den
21. September Anno 1650. Hannibal Sehested Richtig copie aff
Originalen, saa viitt den post Angaar, Kiendis Niells Hanssen
m.p. p.ria.

Kierre Knud Andersønn. Jeg tilstiller dig her (een?) Copie,
aff hans Excell: Her Stadtholders) schriffuelse, till Mig Saa
viitt den P(ost?) vedkommer, Angaaende her Hermand, (der?)
haffuer Anholdt om Sorenschriffuers bes(tillin)g, des Jndhold
du selff vider d... kand fornemme, Och dig der effter yder
(meere?) ved et Tingsvidne tog beschreffuen .... at schiche,
hand .... at Vedsende... vide att for .... befallit ... den 28
Septembris Anno 1650.

Udj hans .... stadtholders for ... dens Mechtig hyd ... se det
... Eigid. Niels Hanssøn m p p ria.

Efter des Leylighed Attermte Knud Andersønn Oss 12
Mand, saa vell som Menige tillstede verende Allmue, till-
spurde, om bemte her Hermand Hanssøns Weessen och
forholdenhe, Da efftersom det oss vitterligt ehr, bemte her
hermand for Rom tid och Mange Aar forleden, At haffue veritt
Sogneprest her Sammesteds, Och da med flere, formedelst /:
dette oss iche Andett ehr beuist:/RELIGIONEN, ehr vorden
Landfluchtig, Jttem och, formedelst hand for Rom tid S(iden?)
haffuer bracht Sande feygdetiender fra (?) Suerig och till
Norige /: effter bemte her (Her)mands Angiffende:/ Aff Hans
KO: MA Høylofflige Ihukommelse, konning Chr(istian den
fierde, At haffue bekommen Ley(lighed?) udj Landett att
forbliffue.

J .... hand och for Rom tid siden ....tid, Sorenschriffuer ud
paa .... och veritt forundt/: .... hand dette igien bleff ... Oss
ntenist ... hand sig forholdet, her paa .... (uden?) steds, dett vj
iche Anded .... ved, viudere end huis u=enig ... S: Niels
Erichsøn Jmellem ... huor om da/: efftehr breffuer ... Anvis-
ning:/ schall vere. Mens om hand nu paa hans Høye Allderdom
Kiendis døchtig till Nogen bestilling, kunde vj iche schiønne,
Ey heller om hans giffne Leyde, videre kunde vide, end effter
hands egne ord.

Waar her och Nerverende till Gienmeelle Atterne her
Hermand, med Angiffuende till Hoffue Iche at Haffue
Anholden om Hedemarchen: mens om Hadelands schriffuerj.

Och ellers ydermere Angaff, om sin Landfluchtighed och ellers benaadning /: Efftersom hannom aff Ko: Mayts: foged Knud Andersøn bleff tilspurt (at ha?)ns Excell: her Stādholder ungefehr ... forleden SUPPLICANDE At Hafue And ... Och der Om saaledis at vere .... offer hans Opreysning nu iche ... haffue tilstede Och Ehr da ... hand bleff RELIVERIT fra neste ... derfra ... for Reyste ... hoes s ue ... ne under... besejling, huor ... Och dereffter i... de hand haffde sitt til (hold?) ... sig den, som den begynte... Suerig och Danmark vigtte ... till Norige, med sande feigdetiender, huorfore Høylofflig Jhu-kommelse hans Ko: Ma: hannom schulle haffue giffuit fred och leyde, her udj Landet igien at forbliffue. Och saadantt At vere sceed paa Welb: Gierloff Nettehorstis gaard Qissgaard, Och dett udj her Cantzeler welb; Jens Bielchis, saa och Siffvord Gabrielssøn deris Nerverelse, dog nu inttet schrifftligen der om haffde at Anvise, eller Sig paa At forschuide kunde. Och da han saaledies haffde erhverbet benaa(dning) gaff han sig igjen till Suerig, och tog ... /: Nu for oss Anviste, skuds(maal?)... Daterit ded Prestegield Bøllstad de(n?) ... Martj Anno 1624, Under Sogne(prestens?)s Och CAPELANENS, sampt en fordt... alling Mands, eller foged, der sammesteds)? ... besejling bekræftet, Att .... 2 aars tid haffuer Op... ligen och vell .... waar hand udj Opsloe, udj ... holtt danske Scholle ... 1629, bleff han aff førige .... Stadtholder, her Christopher .... Hadelands Sorenschriffuerj... iste hans velb: med giffne ... (un?)der haand och seigell ... den 27 July 1629 ... effter hans Angiffuende att haffue betient udj 4 Aars tiid, och da hand der fra bleff CASSERIT, haffuer hand Tagen sitt schudsmaall Aff 12 Mend der ibm huilchett hand och nu Anviste, DATERIT Hoffsvangen Kirchevold den 16 Juny 1633, huilchett aff 4 befindis at vere forseglitt: Om hans forholdenhed paa de steder.

Och dess Jmidlertid, da der gich feygdetiende J Suerig och Norige in Anno 1637, effter hans beretning bleff hand da, aff Welbembe her Stadtholder (Velb. Her?) Christopher Urne til Suerig forsk(icket) om des beschaffenhed at ehrforsche, Hu(ilchet?) hand och giorde, etc

Widere om hans ...nhed, end som forbemeldt, Oss iche ... beuist, dess till vitterlighed (under woris?) Signetter.

(ACTUM ANNO?) DATO et LOCO UT SUPRA.

Under står skrevet: "Hannes Egenn".

Bak på brevet er skrevet: Thingswinde, anlangende her hermand paa Nes, hans forholde.

Original: Riksarkivet Statholderarkivet XI "ymse lause dokument" pakke 3. Brevet er skrevet på papir, det er betydelig medtatt, midt på brevet er et stykke på ca. 1-3 x 8 cm helt råtnet bort og omkring dette hullet er papiret missfarget og skjønt noen bokstaver kan "anes" kan de ikke leses. Brevet må være en kopi (Her Hermand Hansens?) det er ingen segl til stede og ingen merker etter segl.

En grusom henrettelse

Opplandsarkivet ved De Sandvigske Samlinger flyttet i sept. 1987 inn i nye lokaler i Salvesengården på Maihaugen. Her er det blitt god plass for arkivsaker, daglig leder og gjester. Arkivkatalogen for Oppland blir nå overført til EDB. Avdelingen av Opplandsarkivet på Maihaugen har allerede stort omfang, arkivet er greitt ordnet og lett tilgjengelig, og her finnes mye som også vil interessere en slektsforsker. Nevnes kan et oversyn over garder og slekter i Fåberg i manuskript utarbeidet av Aksel Hattestad og arkivsaker etter ættegranskeren Engebret Hougen og flere.

En dødsdom som er kjent fra Fåberg, fulgte etter et mord. To husmenn, Peder og Ole Erikssønner, hadde i 1695 meldt at deres søster, Berte, var forsvunnet 19. september. Man mistenkte en mann som het Ole Pedersen Berge, for å ha berøvet henne livet. I oktober samme år ble han arrestert og stilt for retten.

Ole Pedersen Berge tilsto at han hadde vært hos Berte Eriksdatter 18. september «etter at han hadde elsket henne en fem års tid og vært trolovet til ekteskap». Han hadde da fått henne med på en rotur og skjøvet henne i vannet.

Dommen gikk ut på at Ole Pedersen Berge først skulle miste høyre hånd og så hodet. Begge deler skulle slås opp på en stake. Etterpå skulle kroppen legges på «stegle og hjul».

Samhold 19.9.1987

Røtter fra Jeppedalen

1. Jeppe Amundsen, arbeidet opp eget gardsbruk i Hurdal som fikk navnet Jeppedalen. Han var muligens av finsk slekt og døde før 1710. Datter:

2. Rønnaug Jeppesdr. Jeppedalen gift med Johannes Eriksen Brattlien, Hurdal f. ca. 1676, bygslet Brattlia 1703 og kjøpte garden 1730, var av finsk avstamning. Sønn:

3. Erik Johannessen Brattlien, brukte Brattlien 1743-1780 gift med Ragnhild Larsdr. Nordlien. Sønn:

4. Johannes Eriksen Brattlien, brukte garden 1780-90 gift med Berte Andersdr. Gjøgsetra. Datter:

5. Mari Johannesdr. Brattlien gift 1812 med Gullik Gulbrandsen Rud, Hurdal f. 1788, brukte Nystuen Rud 1824-57. Datter:

6. Ingeborg Gulliksdtr. Rud gift med Ole Larsen Lundby, Hurdal f. 1802, brukte Lundby 1840-77, var kirkeverge 1840-50. Datter:

7. Marte Marie Olsdr. Lundby gift med Lars Ulriksen Nordlien f. 1830, brukte Nordlia 1857-88. Datter:

8. Ingeborg Larsdr. Nordlien 1870-1944 g 1894 m Otto Davidsen Roglien, Hurdal 1861-1945. De brukte Nordgarden Rognlia 1892-1901 da de kjøpte vestre Hølstad ved Skreia i Østre Toten.

(De fleste opplysningene er fra Hurdals bygdebok bind 2 og med assistanse av en av etterkommerne, Odd Roglien, Skreia).

Herman Rustad, kvinner, barn og aner

Herman Rustad fra Toten (1792-1875) har det vært skrevet mye om da han var en av de fremste haugianerne i distriktet. Det har også vært gitt ut egen slektsbok for familien, og i denne artikkelen skal en dvele ved mannen, og de som stod ham nærmest.

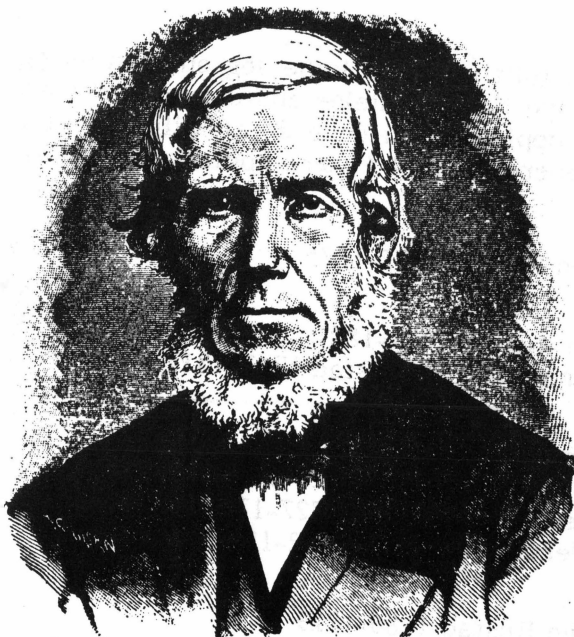
Han var som nevnt haugianer, men det hadde han ikke alltid vært. I ungdommen og noen år etter at han ble gift, var han en villstyring som kunne gjøre ganske mange mindre bra ting. En dag tok imidlertid soren-skriver Christoffer Weidemann ham fatt, og etter det lovet han seg sjøl og andre at han skulle slå inn på andre veier. Og slik gikk det også. Han drev garden øvre Rustad i mange år, og etter at han fikk gode kontakter blant haugianerne, ble det klart for ham at hans hoved-interesse nok låg på det å reise rundt og fortelle andre hva bibel og kristendom hadde betydd for ham. Særlig etter at han ble føderådsmann i 1836, fikk han rik anledning til å reise, noe han gjorde i rikt monn i mange bygder og distrikter. De siste årene levde han på Jevn-aker hos sin kone nummer to.

1814 må ha vært et spesielt år for ham, ikke først og fremst på grunn av grunnloven og riksforsamlingen men av familiære forhold. Han ble gift 31. mars 1814 med Maria Johansdr. Buruld 1786-1849 og de fikk sju barn. Se senere! Men den 5. april 1814 fikk han sønnen Johannes med Karen Johansdr. Rustadstuen. Johannes bodde mye av tida på Hårstadbakken og døde på Aller-godt 1867. 1841 ble han gift med Helene Hansdr. f. i Igelsrudstuen 1820. Barn:

1. Berte Marie 1841-
2. Carl 1845-
3. Ole 1848-
4. Jens 1852-
5. Fritjof 1857
6. Johan Henrik 1860-
7. Josefine 1865-

Den 30. juli 1814 fikk han sønnen Anders med Marte Andersdr. Rustad. Anders flyttet antagelig til Eidsvoll, for i 1865 bodde det en Anders Hermansen i Bårdlidalen i

Herman Rustad.

Eidsvoll som ugift snekker og han var født i høvelig tid til å være Anders Hermansen. La det også være nevnt at Herman Rustad ble gift andre gang 1874 med enke Mari Eriksdtr. Olimb eller Olum fra Jevnaker som døde 1877.

Herman Nilsen og hustru nr. 1 Maria Johansdtr. ble gift på Rogneby den 31. mars 1814 og de fikk sju unger, så i alt ble Herman far til ni barn. Fra første ekteskap:

1. Nils 1814-1884 gift 1837 med Kari Hågensdtr. Li 1818-1909
2. Johan f. 1816 ble kopist i departementet, ugift.
3. Johanne Karine 1818-1821
4. Nikoline 1820-1821
5. Johanne Karine f. 1822 gm farger Syver Bostad fra Moldetraktene
6. En dødfødt datter 1824
7. En dødfødt sønn 1827.

Så det var mange mennesker i Herman Rustads liv, og mennesker likte han å ferdes blant og gav dem mange råd særlig da når det gjaldt deres forhold til kristendommen. Han mente at det måtte en markant omvend-

else til for at en fullt ut kunne kalle seg en kristen, og han ofret svært mye tid på å hjelpe andre over "kneika". Trolig fikk hans opplevelser i unge år atskillig å si for det virket han senere kom til å være opptatt av. -Så til hans aner.

1. Herman Nilsen Rustad 1792-1875

Foreldre:

2. Nils Andersen Rustad 1771-1801

3. Johanne Hermansdtr. Skramstad 1767-1817

Besteforeldre:

4. Anders Nilsen Rustad 1713-1791

5. Mari Syversdtr. øvre Rustad 1721-1801

6. Herman Hågensen Skramstad 1727-1784

7. Ingeborg Pedersdtr. Evenrud 1732-1802

Oldeforeldre:

8. Nils Mikkelsen Rustad 1680-1729

9. Pernille Larsdtr. Lunna 1682-1754

10. Syver NN

11. Ukjent

12. Hågen Madsen Balke, Skramstad. Dyrin død 1772

13. Magnild Olsdtr. Balke 1705-1797

14. Peder Danielsen Evenrud 1678-1771

15. Malene Jørgensdtr. Dalborgen, Vardal 1696-1763

Tippoldeforeldre:

16. Mikkel Olsen Rustad 1650-1695

17. Kari Nilsdtr. f. Rustad 1662-1725

18. Lars Torkildsen Guderud, Lunna 1646-1691

19. Berte Larsdtr. f. Lunna død 1713

20-23: Ukjente

24. Mads Ellingsen Balke

25. Birte Hågensdtr. Askim 1675-

26. Ole Andersen Kraby, Balke 1673-1739

27. Eli Hermansdtr. Hanestad 1677-1763

28. Daniel Hansen Evenrud 1648-1725

29. Anne Guldbrandsdtr. død 1711

30. Jørgen Christensen Dalborgen, Vardal

31. Borild Erikdtr. Drager død 1716

Tipptippoldeforeldre:

32. Ole NN
33. Ukjent
34. Nils Lauritsen Rustad, klokker 1626-1686
35. Kirsti Christoffersdtr. Rustad, enke
36. Torkild Haffsen Guderud, fra Hammerstad f. 1605.
37. Ukjent
38. Lars Finnsen Lunna 1596-1691
39. Kari Stensdtr. fra Majer død 1675.
- 40-47: Ukjente
48. Elling Hermanrud nevnt 1645 og 1649.
49. Ukjent
50. Hågen Guttormsen Askim 1641-1679
51. Mari Olsdtr. 1643-1707
52. Anders Gundersen Skramstad, Kraby, død 1686.
53. Marte Tjøstelsdtr. Bredsvold, Stange 1648-1719
54. Herman Larsen Hoff, Biri, senere Hanstad 1650-1724.
55. Kirsten Olsdtr. fra Tømmerhol død 1720.
56. Hans Pedersen Berg 1610-1678
57. Angjerd Olsdtr. Tømmerhol død 1677.
58. Guldbrend NN
59. Ukjent
60. Christen Dalborgen, Vardal, nevnt 1642.
61. Ukjent
62. Erik Halvorsen Drager 1624-1691
63. Siri Knudsdtr. Bjørnerud, Eina død 1678.

Herman-navnet kom altså fra Hoff i Biri
AA.

Herman Rustad

Første ordføreren i Ø. Toten

Peder Jensen Fauchald ble valgt til ordfører i Østre Toten 1837, en stilling han hadde til 1847 og 1850-56. Han var gardbruker på Fauchald 1814-25 da han overtok garden Sogstad. Like etter 1814 kom han med i bondeopposisjonen. Han var medlem av stortinget 1830-51 og døde i 1856, og var i denne tida den ledende politikeren i Kristians Amt. Halvdan Koht har skrevet mye om ham i Norsk biografisk leksikon.

Vi skal se på anene hans:

1. Peder Jensen Fauchald 1791-1856

Foreldre:

2. Jens Hansen Braastad på Fauchald 1762-1823

3. Marte Pedersdtr. Fauchald 1764-1799

Besteforeldre:

4. Hans Braastad 1734-1800

5, Margrete Sogstad 1735-1763

6. Peder Fauchald 1728-1801

7. Siri Helset 1732-

Oldeforeldre:

8. Haldor Endresen Braastad, Vardal 1690-

9. Marit Mikkelsdtr. Alfstad 1707-1758

10. Jens Nilsen Sogstad 1700-1781

11. Pernille Hansdtr, Breili 1706-1737

12. Jens Pedersen Fauchald 1701-1783

13. Margrete Paulsdtr. Hermanrud 1706-1777

14. Johannes Hansen Helset 1703-1780.

15. Margrete Pedersdtr. Stepperud 1703-80.

Henrik Wergeland karakteriserte Fauchald slik: "Peder Fauchald er Totens Stolthed. Han er en folkets Mand i Ordets egentlige Betydning og ved hans blotte Navn løfter den norske Bonde uvilkaarlig paa Hatten". Ved Hoff kirke i Østre Toten er det reist ei minnestøtte over Fauchald og den ble avduket 17. mai 1858, og da holdt Aasmund Olavsson Vinje minnetalen. Sogstad var i Peder Fauchalds tid et sentrum for mange og av de som vanket der nevner en Ivar Aasen, Aasmund Olavsson Vinje, Henrik Wergeland, Eilert Sundt og i Kristiania landskapsmaleren Peder Balke.

Fauchald ble gift i 1813 med Pernille Tollefsdtr. Bjørnstad 1791-1871 og de fikk barna:

1. Jens 1814-91 g 1845 m Berte Christiansdtr. Balke 1821-1912
2. Maria 1817- g 1860 m Johannes Johannessen Vestrum f. 1809. (ordfører i Vestre Toten 1844-45 og 1856-57). Til Amerika 1869.
3. Berte 1822-1877
4. Teoline 1826- gm Peder Anton Haagensen Lie 1826-1853.
5. Hans 1831-1832.

Land

Den første ordføreren i Land var sogneprest Peder Pavels Abel 1795-1869, gift med Margrete Engelke Magdalene Leigh.
Barn:

1. Oluf Andreas 1825-95, sogneprest og prost i Land.
2. Christine Margrethe 1827-1887 gift med distriktslege Christopher Pavels Munthe.
3. Morten Andreas 1830-1911, distriktslege, forfatter gm Wilhelmine Louise (Mina) Collett.
4. Anna Margrethe 1831-1873 gm bokhandler Jacob Dybvad
5. Marie Caroline Wilhelmine Sophie 1835-1903 gm oberst Carl Jacob Vogt.
6. Jens Jacob Sigvard 1836- ble gardbruker i Hole i Modum.
7. Nikoline Bernhardine (Lina) 1839-1913 gm gardbruker i Land
Ole Vikar 1838-1915.

Familien Abel stammer fra garden Abel i Birkenes i Aust Agder:

1. Jens Bentssøn ca. 1565-ca. 1645, bodde på Østre Foss i Tveit.
2. Knud Jenssøn Hauge i Birkenes 1590-1677, lensmann.
3. Guttorm Knudssønn Foss 1626-1697
4. Guttorm Guttormssøn ca. 1675-1733
5. Jens Guttormssønn 1717-1806, kjøpmann i Kristiansand.
6. Ole Jensen Abel 1757-1852 gm Christine Margrethe Pavels 1772-1863
7. Peder Pavels Abel 1795-1869.

Den første ordføreren i V. Toten

Peder Tollefsen Hallingstad ble første ordfører i Vestre Toten og var ordfører 1837-43. 1806 hadde han kjøpt garden Hallingstad og drev også med sølvsmedarbeid. Han var godt skikket til å bli ordfører, hadde lest mye, visste mye og fulgte med i det som skjedde i samtida. Han ble født på Bjørnstad 1786 og døde på Bråstad i Vardal 1881. Han var gift tre ganger med tre søstre fra Vestre Balke, nemlig:

1 1808 med Karen Olsdtr. Balke 1788-1819

2 1820 m Maria Olsdtr. Balke 1792-1842

3 1844 med Berte Olsdtr. Balke 1794-1858

Barn:

1. ekteskap:

1. Maria 1809-1850 gm Tollef Olsen Mustad 1804-1882

2. Hågen 1812-1812

3. Helena 1812- gm Johan Engebret Jakobsen Kise 1814-88

4. Trine 1815-1836

5. Marte 1817-1819.

2. ekteskap:

6. Karen 1821-1899 gm Christian Pedersen Braastad, Vardal 1809-1894.

Ingen barn i tredje ekteskap.

Så skal vi se litt på anene til:

1. Peder Tollefsen Hallingstad 1786-1882

Foreldre:

2. Tollef Hansen Bjørnstad 1756-1815

3. Marte Evensdtr. Gihle 1757-

Besteforeldre:

4. Hans Tollefsen Bjørnstad 1734-1804

5. Pernille Hågensdtr. Smeby 1734-1805

6. Even Pedersen Gihle 1726-1804

7. Kari Nilsdtr. Gjestvang, Nes 1725-1805

Oldeforeldre:

8. Tollef Daphinsen Bjørnstad 1693-1741

9. Johanne Hansdtr. Burull 1698-1742

10. Hågen Tollefsen Smeby 1704-1761

11. Berte Nilsdtr. Vang 1718-1779

12. Peder Andersen Gile 1684-1742

13. Anne Nilsdtr. Hoel, Hedmark 1702-1758

14. Nils Madsen Gjestvang, Nes

15. Helga Mogensdtr.?

Blikk for røtter

Intervju med Bjørn Herberg

Forsvarets beordringsystem har i det minste én god side. Det får enkelte omflakkende innrullerte til å søke sine røtter. Slik som major og sjef for avingsavdelingen på Jørstadmoen, Bjørn Herberg. På fritida er han lokalhistoriker i Biri Øverbygd, med husmannsplasser som spesialfelt. Grundig og systematisk som det høver seg en militær, graver han fram det gjemte og glemte, før det er for sent.

Det du liker best skal du ha som hobby. Det du liker nest best, skal du ha som yrke. Med disse sannhetens ord forklarer major Bjørn Herberg grunnen til at han ikke har gjort historie eller noe i den retning til profesjon her i livet. Selv om det verken mangler interesse eller lag for materien. Bak seg har han en ganske anselig bunke lokalhistoriske registreringer og beskrivelser, blant annet et arkiv på 2000 navn på husmannsfolk i Biri Øverbygd.

Det begynte med slektsgransking, helt privat. Av hensyn til ungene, som han sier. Et omflakkende offisersliv skapte behovet for å høre til et sted, finne røttene. Noen år gikk med til egen familie, fars- og morssiden. Deretter konas slekt i Gudbrandsdalen, alt havnet mellom personer. Dermed var Bjørn Herberg bitt av basillen.

Skjønt man skal ganske mye lenger tilbake for å finne den opprinnelige gnisten. Moren kom fra en gard i Øverbygda, hvor Bjørn også hadde en bestefar som var født så tidlig som i 1868, en mann med sjelden fortellerevne, hukommelse og fantasi.

- Alt hva han visste! utbryter barnebarnet Bjørn Herberg, nå et levende bevis på viktigheten av inspirerende historielærere.

Men det er husmannsplassene og husmannsslektene som står Herbergs hjerte nærmest.

- Husmennene er som regel oversett og glemt i de fleste bygdebøker, sier han. Og etter det jeg visste om dem i miljøet her, syntes jeg ikke de fortjente en slik skjebne.

I løpet av hundreårsperioden 1800-1900, som Bjørn

Herberg har konsentrert seg om, var det rundt regnet 90 husmannsplasser under de 30 gardsbruk i Øverbygda.

- Hvem var husmennene på disse små plassene? Hvordan levde de? Granskingen av egen slekt hadde gitt meg noen holdepunkter, men jeg ville vite mer, sier Bjørn Herberg, som dermed ga seg selv en temmelig evigvarende fritidsbeskjeftigelse.

Et lite husvær på 35 kvadratmeter sparsomt innredet og bolig for foreldre med fem, opptil åtte unger, gjerne også for ei bestemor eller bestefar i tillegg. Slik var de fleste husmannsplassene.

Hvordan hverdagen artet seg for husmannsfamilien, kan et moderne velferds menneske ikke lettelig forestille seg. Likevel skal det ikke mye fantasi til å anta at det må ha vært nokså stridt.

- Min interesse for fortida er ikke basert på noen romantiske oppfatninger, understreker Herberg. Dengang dreide det meste seg om maten. Det gjaldt å overleve.

Folketellingene i Statsarkivet i Hamar, gamle kirkebøker, rettsprotokoller og bygdeboka i Biri er Herbergs kilder i arbeidet med å kartlegge husmannsslektene i Biri Øverbygda. Men lokalkunnskap og kontakter i bygda er også en viktig forutsetning, mener han.

- Der lever jo fortsatt noen som har bodd på de små plassene her i bygda. Disse menneskene kan gi opplysninger, detaljbeskrivelser som ikke er nedtegnet noe sted, kjøtt på beina, for å si det slik.

Men det begynner å haste. Om ikke lenge forsvinner disse uvurderlige kildene i kunnskap. Dette faktum utgjør nok en god del av drivkraften i arbeidet.

- Det forunderlige er at husmannstiden ligger like bak oss. Den er del av vår helt nære fortid, sier Herberg. Husmannstudiene har fått han til å endre oppfatninger om mange og meget.

- Når jeg tenker på de forhold de levde under, slitet og knappheten på nesten alt, så fylles jeg med en slags ydmykhet. Etter hvert som jeg har levet meg inn i historien, finner jeg også personligheter blant husmannsfolket, flinke

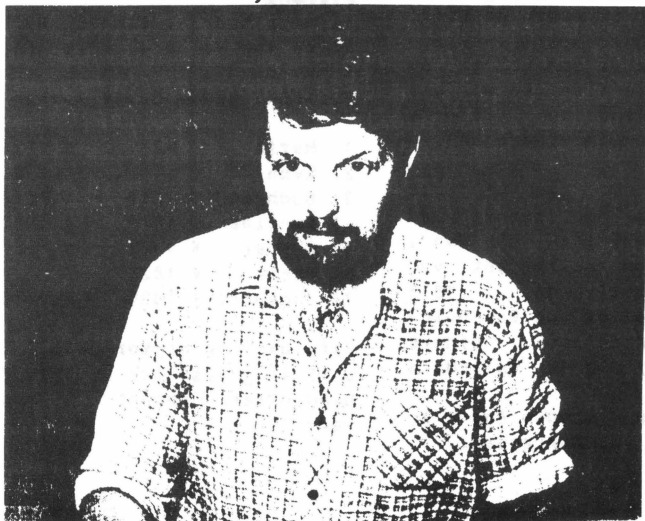
mennesker, med tanker og vyer, initiativ og pågangsmot - tross fattigdommen. Husmannsånd - i den nedsettende betydning ordet har fått, bør derfor lukes ut av språket!

Husmannstiden kulminerte med utvandringen til Amerika som toppet seg rundt 1870. Ifølge Herberg innehar Biri rekord i denne sammenheng. Det er derfor ikke underlig når brevene nå kommer tilbake fra USA, fra etterkommere som ønsker opplysninger om aner i gamlelandet. Hvis de ikke kommer "in person" over dammen for å undersøke saken.

Og da er Bjørn Herberg mannen, Gjøvik Historielags ivrigste i Øverbygda. Selv mener han at enhver bygd skulle ha én lokalkjent ressursperson til å kaste lys over fortida. Profesjonelle historikere vil neppe kunne få fram så mye stoff som en av bygdas egne, hevder han.

Bjørn Herberg er friluftsmann. Men ikke på den helt vanlige måten. Når han er ute og ser, oppdager han nok mer enn andre. Han ser spor av folk, malmbrenning, dyregraver, redskaper, troll ser han også, uten at vi skal dvele ved det.

Og når han besøker en gammel husmannsplass, mange er det bare tuftene igjen av, tar han i bruk sin medbrakte metalldetektor. Kanskje finner han noe, kanskje ikke, kanskje bare en spiker. Spennende er det i hvertfall. (Dette intervjuet er skrevet av Vivi Lorentzen og stod på trykk i Oppland Arbeiderblad 9. juni 1984).

Husmannsånd

Bjørn Herberg

Begrepet "husmannsånd" passer bedre på det særpregede norske, uansett stand, enn på husmannsstanden. Derfor vil jeg fortelle litt om en husmannsgutt fra Biri som klarte å komme seg ut av "uføret"...

Fra Biri og Snertingdal Bygdebok :

"I 1944 fikk kommunen et kjærkomment løfte fra A/S Borregård - ved tømmer sjef Trygve Eng - om gratis papir til bygdeboka under forutsetning av at den kom ut i rimelig framtid. Dette løfte har firmaet nå (1950) innfridd ved å stille ett tonn papir til rådighet (til første bind i 1000 ekspl.)".

"Gudbrand Dagfinsen Herberg, eller Eng, som han senere skrev seg - ble født 1823. Han vokste opp i fattige, små kår og måtte tidlig ut for å tjene sitt brød. Moren døde da han var 2-3 år gammel. Han hadde stor lyst til å lære og skrive og regne, men det ble det ikke råd med.

I 18-års alderen forlot han tjenesten - ut i verden på måfå, som han selv har fortalt. Han lot seg verve som soldat og kom på underoffiserskole, ble sersjant i 1850 og passerte gradene til kommandersersjant.

Ved siden av sin militære stilling, som han passet med orden og punktlighet, ble han i 1867 ansatt som tollbetjent ved Christiania tollvesen. I 1875 ble han kontrollør ved Brennvinn og Maltkontrollen. Senere overkontrollør ved de Oplandske brennerier. Hans sønnesønn - Trygve Eng - er nå tømmer sjef ved Borregård."

***

Gudbrand Dagfinsen ble født den 27 mars 1823 på plassen Taraldsrudengen i Biri Øverbygde. Hans foreldre var Dagfin Eriksen Herberg og Gubjør Gundersdtr, født hhv 1785 og 1787.

Dagfin var sønn av Erik Dagfinsen Herberg og Mari Nilsdtr. Han fra Hasli og hun fra Engum i Snertingdalen, født hhv 1753 og 1755.

Dagfin var gift to ganger, først med Gubjør som døde ca 1825, deretter (1828) med Marie Larsdtr, antagelig født ca 1798.

Dagfin var født i Tønten, kom senere til Herberg, men overtok ikke garden. Ble inderst og husmann flere steder, bl.a. kan nevnes nordre Ekern, Ekerstuen, Taraldsrudengen, Heggeie og Liereng.

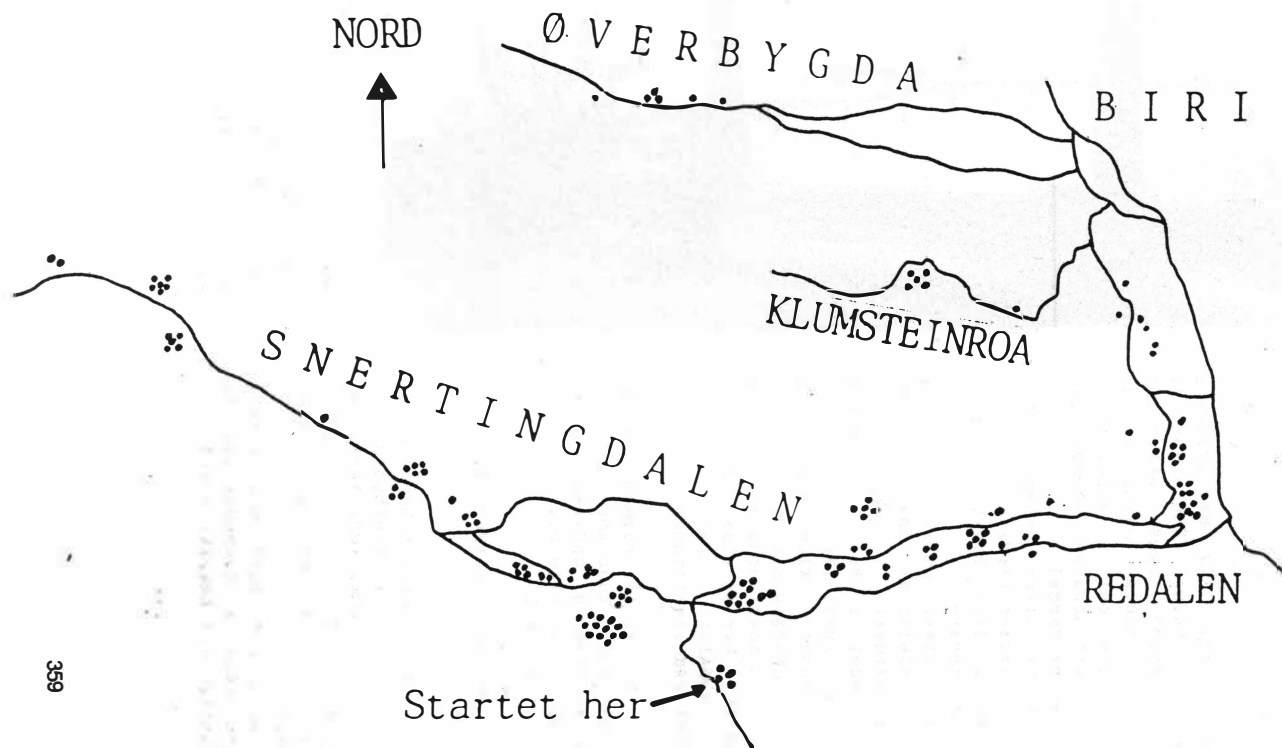
Vi aner hvorfor sønnen Gudbrand kalte seg Herberg, eller Eng.

Gudbrand hadde disse søsken :

- 1) Marie f 1814 - d 1822
- 2) Even f 1815 - til Suren
- 3) Gudbrand f 1818 - d 1822
- 4) Randine f 1820 - d 1822
- 5) Gunder f 1827 - d 1827
- 6) Marie f 1828 -
- 7) Ingeborg f 1835 - utv 1885

Fire barn og en mor døde i løpet av 5 år. Vørst var året 1822 da blodsotten herjet i bygdene våre.

• ETT DØDSFALL, TILS 128

BLODGANG 1822 :

Litt om blodsotten.

Blodsott, eller blodgang er det gamle navnet for dysenteri. Sykdomstilstanden karakteriseres ved hyppige diareer, hvor avføringen inneholder b l o d - derav også navnet.

Den 29 mai 1822 dør brødrene Even og Peder Storsveen i Snertingdalen. Dagen etter dør søsteren Agnete. Disse er de første som dør av epidemien i Biri- Snertingdalen. Kommer den søfra fra Vardal ?

Det siste offer - nummer 128 - dør på plassen Fredrikstad under Tønten i Biri Øverbygd ca 3 måneder senere.

Skissen viser utbredelsen, og det er tydelig at Snertingdalen rammes hardest.

To steder i Biri er særlig angrepet, rundt Taraldsrudengen, og rundt Klumstein. På Taraldsrudengen har de slekt fra Hasli i Snertingdalen, og på Klomstein har de slekt fra Rud i Snertingdalen. Har smitten kommet med slektninger ?

Dette er altså rammen, eller miljøet rundt Gudbrand Dagfinsen Engs barndom og oppvekst. Ikke noe rart han ville bli til noe - og klarte det !

Kort om hans søsken Even og Ingeborg.

Even ble husmann i Suren under garden Stuve i Øverbygda, 8 barn, derav Emma født 1866. Hun var mor til bl.a. Borghild Røstad, Martha Stuve og Kristian Ekeren.

Ingeborg ble gift med Anders Olsen Homb i Svennesstuen. De utvandret til Amerika i 1885.

***

Mjøsbrua binder Oppland og Hedmark sammen og setter Biri enda mer i fokus enn tidligere.

Slektshistorielag

Ein mykje slektsbevisst valdris var innom avishuset her om dagen. Når ein høyrer han fortelja korleis ulike bygder og tilgrensande dalføre heng ihop med blondsband og ein veit kor ætteglade valdrisane er, blir ein forundra over at distriktet ikkje har noko slektshistorielag.

Sjølvsagt skulle ein ikkje oppmode nokon til å starte endå eit lag i Valdres, her er utruleg mange slike frå før. Likevel er det fleire gode argument for slektshistorielag.

Kom eit slikt lag i stand, trur vi det ville vera mykje å hente ved å slutte seg som avdeling til Vestoppland slektshistorielag. Dette laget har sine avdelingar, mellom anna i Land og på Hadeland. (Laget overveier elles å skifte namn til Oppland slektshistorielag eller Oppland ættelag.)

Kvar avdeling har fire møte kvart halvår, lagt til heilt bestemte dagar. Folk kan dra mellom avdelingane og såleis vera med på mange fleire møte enn i eiga avdeling. I møta får ein sjølvsagt ein god del allmenn kunnskap, og svært ofte kan ein gjera byte eller få dei faktiske opplysningane ein sjølv er ute etter. Så lenge folk sit på kvar si tuve med slektsgransking, gjer ein mykje dobbeltarbeid. Og det kan vera at andre er komne lenger i granskinga.

For sume kan det å vera einsam ulv som granskar, vera sjølv målet. Men der det er om å gjera å hente inn størst mogleg materiale, er samvirke med andre vegen å gå. Litt attende i tida blir det utruleg mange greiner å halde styr på. Tenk då å kunne føye til samlinga ei heil og komplett grein gjennom samarbeid. Om vi har oppfatta slike folk rett, er dei fleste slektsgranskarar hjelpsame seg imellom.

Slektshistorielaget for Vestoppland er kome bra i sving med å gje ut manntal — vel å merke i forståeleg språk. Toten og Land er alt skaffa, Biri og Hadeland står for tur. Alle medlemmar kan ause av desse kjeldene, anten dei reint lokalt høyrer manntalet til, eller dei er med i ei anna distriktsavdeling. Når fleire regionar samarbeider, eksisterer ikkje grenser. (På same vis som ein altså er velkomen til møte i andre avdelingar.)

Samarbeid er stikkordet i fleire retningar, til dømes med historielag og til bibliotek. På noko sikt vil ein leggje alt materiale inn på data, noko som vil gjera all leiting mykje snøggare.

Reint miljømessig vil vi tru at det å koma saman med interessefeller, har sin heilt spesielle verdi. Gjennom dette han ein òg få til kurs i tyding av gotisk skrift, i arbeidsmetodar og andre emne.

Så — kvifor ikkje? Skulle det vera interesserte som likevel ikkje sjølve vil ta initiativ, kan dei godt melde frå (helst skrifteleg) til redaktøren. Han kan gje namna vidare til den/dei som gjer opptak til eit ættelag, eller ved høve få saman dei som er interesserte.

Redaktør Jostein Pedersen i bladet Valdres.

Vi gjør slektsundersøkelser

Av C. S. Schilbred

I boken *Kjenn din slekt* kan vi lese om fremgangsmåten når vi skal granske en slekt.

Man skal ifølge planen begynne med *slekten idag* — skaffe materiale om alle nålevende medlemmer av slekten. Arbeidet skjer ved henvendelser pr. brev eller spørreskjema, som vi finner mønster på i boken *Kjenn din slekt*.

Dernest skal vi ta fatt på *trykte kilder* hvor medlemmer av slektens senere generasjoner er omtalt — det kan være i lokalhistoriske verker, biografiske samlinger, leksika, tidsskrifter eller avisartikler. *Slektsnotater* eller andre papirer som gir opplysninger kan også komme for dagen når man tar forbindelse med nålevende medlemmer av slekten — det kan være brev, skjøter, pantobligasjoner etc. Husk også på *bilder* av personer, hjem og interessante gjenstander. Her kommer for øvrig også spørreskjemaer inn. Se ellers i boken *Kjenn din slekt* — kapitlet «De første skritt på slektsforskningens vei».

På grunnlag av de opplysninger vi får inn lager vi en *oversiktstavle* over medlemmene av slektens generasjoner i senere tid og fører på den opplysninger etterhvert som vi lærer å kjenne slekten bakover.

Når vi skal til med *arkivmateriale*, starter vi med *folketellingen* 1900 eller 1910 hvis den er tilgjengelig (spør i arkivet). — Se forøvrig nærmere i boken *Kjenn din slekt* — kapitlet «I arkivene». I folketellingslisten fra 1900 (1910) finner vi oppført de daværende familiene — faren, moren, barna og eventuelt tjenestefolk og losjerende — alle med fødselsår og fødested, livsstilling og stilling i familien, hustru, sønn, datter.

— Folketellingslistene for 1900 og 1875 er tilgjengelige i Statsarkivene, for 1890 og 1865 i Riksarkivet.

Kirkebøkene er blitt betegnet som de viktigste av alle genealogiske kilder (Krag-Rønne). Der finner man først og fremst barna som er *døpt* på vedkommende sted oppført år for år med opplysning om fødselsdag, dåpsdag, foreldre og faddere.

Dødsfall er også innført i kirkebøkene med opplysning om alder, døds- og begravellesdag. — Det skal også nevnes at dødsfallslister foreligger i trykt form — de eldste går tilbake til 1763, og Jørgen Gløersen har æren av dem.

Opplysninger om *ekteskap* finner vi også i kirkebøkene. Det skal forøvrig nevnes at kirkebøker ble påbudt i 1645, men for de fleste lokaliteter kan man først regne med sammenhengende kirkebøker fra begynnelsen av 1700-årene. Det foreligger imidlertid noen notater fra Jølster som går tilbake til begynnelsen av 1600-årene, kirkebøker fra Andebu omfattende årene 1623-38 og noen andre gamle kirkebøker.

I forbindelse med dødsfall bør man ettersøke *skifte* etter avdøde — protokoller hvor de er innført finnes i sorenskriver- eller byfogedarkivene. Det skal forøvrig nevnes at det var en spesiell militær og en spesiell geistlig skifteadministrasjon.

Skifreferatene gir opplysninger om *avdøde* og *arvingene* og vi får også materiale til beskrivelse av miljøet familien levte i — innboet blir nøyaktig behandlet — eventuelle sølvtoy med inskripsjoner, møbler, våpen og andre eiendeler — foruten fast eiendom. Og hvis vedkommende hadde skuter kommer de med. Ja, skifter er interessante! — Det samme gjelder annet materiale i sorenskriver- og byfogedarkivene — *panteregistre* og *pantebøker*, dessuten *tingbøker*, ja, først og fremst de sistnevnte — der finner man nemlig referat av *odelssaker*, og de kan føre vårt slektskjenning langt tilbake.

Så skal vi se på *folketellingen fra 1801*, som hjelper oss med navn, aldersoppgave, stilling i familien, eventuelt ekteskap, livsstilling og bopel. Og dette gir oss muligheter for å komme videre bakover.

Fra 1782 eksisterer det et *gårdmantall* med opplysninger om eiendommenes utsed, avling og folketall. En forordning fra 23. sept. 1762 gjorde *koppskatten* eller *ekstraskatten* til en årvisst ytelse inntil videre — koppskatten var en personskatt (av tysk Kopf) som gjaldt fra 1600-tallet. *Skoskatt* gjaldt fra 1711.

På vår vei i slektsundersøkelsen kan vi ha hjelp av eiendomsfortegnelser d.v.s. *matrikler*. Et par trykte matrikler (en fra 1886 og en fra 1838) bør vi se på, men de gir få opplysninger bortsett fra eiendomsskyld og brukernavn. En utarbeidet matrikkel fra 1723 ble ikke satt i kraft, men den gir utførlige opplysninger om gårder i bygdene. En reell matrikkel fra 1665 eller senere i 1660-årene gir opplysninger om husdyr, utsed, skog og beite. *Manntall* fra 1660-årene (1664 og 1666) gir opplysninger om oppsittere, tjenestedrenger og husmenn, for de fleste med alder.

Lensregnskaper omfatter tiden fra 1660-årene bakover til begynnelsen av 1500-tallet. Her finner man fortegnelser over skattyterne i de forskjellige fogderier i skattemanntall. — *Fogden* var lensherrens tjener, han skulle oppebære inntektene av lenet og utføre forvaltningsoppgaver som ble pålagt ham av lensherren. Fra 1630-årene var han kongelig tjenestemann — landet ble inndelt i faste fogderier og fogden residerte på embetsgård. Han var ansvarlig for all *oppebørsel* innen fogderiet (skatter og avgifter til staten bortsett fra toll). Han hadde offentlig *påtalemyndighet* og likeledes *politimyndighet*. Fogedarkivene omfatter jevnt over tiden fra 1660-70 årene til omkring 1810. De inneholder interessante dokumenter med en rikdom av detaljerte opplysninger om eiendommer, eiere og oppsittere. De viderefører stort sett det samme materiale som i lensregnskapene.

I byregnskapene er arkivert skattelister og regnskapsmateriale. Fra slutten av 1500-tallet ble det opprettet kemnerstillinger med henblikk på overtagelse av oppebørsel og regnskap over byens inntekter.

Tollregnskapene inneholder *fortollingsopplysninger* hvor vi kan finne ut hva skipene var lastet med, hvor de kom fra og hvor de skulle eller hvem de skulle til. I tollprotokollene finner vi dessuten skipsfortegnelser med opplysninger om skipets navn, reder, skipperens navn, fartøyet størrelse i kommerselster (å 2,08 registertonn).

Begrepet *gjengjerd* skal også nevnes — den var en skatt som ble betalt av personer som hadde hatt plikt til underhold av kongen og hans følge på deres reiser rundt i landet, men hadde sluppet fri for denne plikten. Eksempelvis kan nevnes at i et gjengjerdsmanntall fra 1528 oppføres Bjørnsonslektens stamfar, Tarald Ske.

Segl kan også være til god hjelp under slektsforskning. Foruten bumerke eller et annet motiv inneholder det som regel initialer (forbokstaver)

som angir innehaverens fornavn, farens fornavn med tillegget S = søn. Som eksempel kan nevnes NTS = Niels Taraldssøn. Av og til finner vi også en fjerde bokstav, som angir gårds- eller slektsnavn. På et segl fra Ringerike fra 1700-tallet finner vi en fugl og bokstavene HOSV = Henrik Olsøn Veholt.

Se også på *trykt eldre kildemateriale* — Fortegnelse i *Kjenn din slekt*, utgave 1980, s. 24-25.

Det foreligger en del verker med trykt kildemateriale av eldre årgang, og de kan bli nyttige for oss. Av disse sakene kan nevnes:

Diplomatarium Norvegicum med brev og aktstykker fra tiden før 1570. Oluf Ryghs *Norske Gaardnavne* kan brukes som lokalregister. NB. Et bind inneholder lokalbrev fra Fyresdal i Telemark 1308-1708.

Biskop Eysteins Jordebog over det geistlige gods i Oslo bispedømme omkring år 1400 (Den røde bok).

Aslak Bolts Jordebog over jordegods og andre Herligheder tilhørende Erkebiskopstolen i Nidaros — avfattet mellom 1432 og 1449.

Aktstykker til de norske stendermøters historie fra 1661 bakover til 1548.

Nils Stubs Optegnelsesbøger fra Oslo Lagting 1572-80.

Oslo og Hamar Bispedømmes Jordebog 1574-77.

Norske Regnskaber og Jordebøger fra 16. årh.

Norske lensrekneskapsbøker 1548-67.

Norske Rigsregistranter 1523-1660.

Biskop Jens Nielssøns visitasbøker og reiseopptegnelser 1574-97.

Norske Herredagsdombøker fra 1664 bakover til 1578.

Norske Kongebrev utgitt av Norsk lokalhistorisk institutt.

Tidsskrift for Telemark historielag
1983 s. 148-151).

Om kremmerbakken i Lillo

Denne eiendommen ligg i Lillo i Østre Toten og har navn etter en kremmer, kjøpmann, og trulig da etter Lars Eriksen Enger som tok til her i 1806. Det hadde vært handel i Lillo så tidlig som ca. 1720, da Peder Kusk begynte der. Kremmerbakken er fråskilt Kobberstad. I denne artikkelen skal vi dvele ved de som har eid og brukt Kremmerbakken, og den første vi skal nevne blir da:

Lars Eriksen Enger 1781-1811 som var den første som handlet her, tidligere hadde han gått i lære hos kjøpmann Caspar Lemvigh på Gudderudvollen. Lars Eriksen vart gift 1806 med Marte Olsdtr. Kobberstad 1778-1865 og de bosatte seg på Lillo u. Kobberstad ca. 1806. Barn:

1. Maren 1806-1807.
2. Karen Margrète f. 1808, se nedenfor.
3. Ole Ernst Enger f. 1810 døde i Nordre Land 1892 g 1842 m Anne Mathea Jackwitz 1811-1866

Nils Olsen Alfstad, øvre 1801-1867, kjøpte Kremmerbakken 1859 av Marte Olsdtr. Enger. Skylddeling frå Kobberstad skjedde i 1865. Vart gift 1844 med Karen Margrethe Larsdtr. Enger 1808-1887. Nils Olsen og frue brukte øvre Alfstad. Barn:

1. Otilie Mathilde 1846-
2. Ole Leonard 1849-1853?

Ole Nilsen Kobberstad 1830-1904 kjøpte Kremmerbboet etter Nils O. Alfstad, og vart gift 1858 med Marte Pedersdtr. Slagsvold 1829-1892. Barn:

1. Nils 1861- g 1889 m Amalie Kjølsest 1867-1971
2. Marie Matilde 1865-

Disse folka bodde på Kobberstad.

Martinus Olsen Egeberg, baker gift med Agnete Thomasdtr. bodde på Kremmerbakken der sønnen Theodor Marius vart født i 1854.

Johannes Jensen Jerstad 1821-1904, fekk bevilling til å drive handel her i 1856, og er også nevnt der i 1865, men i 1866 fekk han skjøte på et jorde av Lunna og bygde så Fagerlund og begynte butikk der frå 1868. Huset han bygde står fremdeles. Gift 1861 med Marie Matiasdtr. Jerstad 1835-1915. 1865 fødde de 4 hester, 7 storfe og 1 sau og sådde 3 6/8 t. bygg, 1 t. blandkorn og 20 t. poteter, og der var 1 bebodd

hus, 1 husholdning og 10 mennesker på Kremmerbakken den gangen. Skysstasjonen vart nedlagt 1861.

Christian Andersen Fodstad, organist 1808-1876, begynte på Kremmerbakken i 1868, fekk lov å selge øl og vin. Han vart gift 1834 med Karine Carlsdtr. Bruenech frå Børsvoll 1813-1879. Barn:

1. Augustinus Casper f. 1835 døde i Larvik 1907 gift 1860 med Petra Pedersdtr. Nøkleberg.
2. Hans Christian f. 1837 døde på Eidsvoll ca. 1920 var hotelleier.
3. Johan Martinius f. 1838, bodde på Moss, var handelsreisende.
4. Olaus 1841-1879, se nedenfor.
5. Ottilie Clara f. 1843 døde i Oslo 1929.
6. Peder Anton f. 1844 reiste til Amerika, var hotelleier der.
7. Otto Mim f. 1851 døde 1900 i Larvik, hotelleier.
8. Natalie 1854-1858

Olaus Christiansen Fodstad 1841-1879 kjøpmann og baker gift med Hilda Andersdtr. Garsjøen, Hurdal død 1936.

1. Kasper 1873- var handelsreisende bodde i Oslo gift første gang med Laura Heggsvoll, Hamar.
2. Harald 1876- se nedenfor.

Nils Pedersen frå Land, urmaker 1857-1930 bodde på Kremmerbakken 1880-83 gift med Olava Torgersen f. i S. Land 1855, døde 1935.

1. Arne 1880- g 1910 m Josefine Amalie Carlsdtr. Røise 1880-
2. Thorbjørn 1883- til USA
3. Asta Karoline 1855- gm kjøpmann Otto Skundberg.

Harald Olaussen Fodstad 1876-1944. Tok over Kremmerbakken 1906 som han da kjøpte av Nils Kobberstad, gift med Fia f. Hilstad, Nes 1881, død 1948

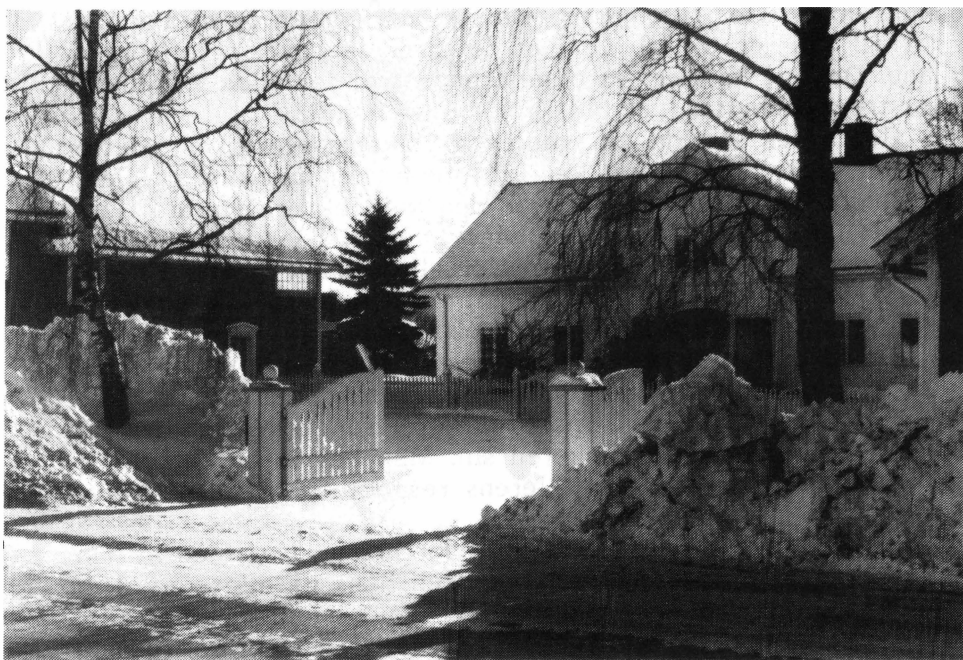
1. Reidar 1909- gm Agathe Jordfall, bodde i Mo i Rana
2. Helene 1910- gm Hans Hals, Nes, Hedmark
3. Oddveig Hildeborg 1912- gm Ottar Kveine
4. Fredrikke 1913 gm Nils Raddum, Gjøvik
5. Ruth 1917- gm Rasch-Halvorsen, Hamar
6. Finn Håkon 1919- gm Ragnhild Fæstad
7. Ingerid 1922- gm Kolbjørn Opsahl, Kapp.

Lars (Haraldsen) Klundby frå Biri f. 1907 kjøpte Kremmerbakken 1949 og drev gartneri, grønsakdyrking og landhandleri gift 1945 med Gudveig Vinjar

1. Kirsti 1946 gift Jøsund
  2. Harald 1948- overtok Kremmerbakken og er eier i dag og bor der med kone og to barn.
- AA.

Kilder:

Arkiver på Toten Museum.
Totens Bygebok bind III.
Lokale informanter.

Kremmerbakken i Lillo, Østre Toten,
vinteren 1987.
Foto: Arne Amundgård.

Sagakvinner

Av Ragnhild Magerøy

Den første kvinnen Snorre gir oss et mer menneskelig bilde av, enn de harde riss han drog opp fra Ynglingesagens sagnkrets, er dronning Ragnhild, Halvdan Svartes hustru. Snorre sier hun var en klok kvinne, og hun drømte store drømmer.

Ingen som har sett Erik Werenskiolds nydelige tegning av Dronning Ragnhilds drøm, kan vel noensinne glemme den. Hun hadde hage, denne dronningen, det røber også noe om henne. Ute i hagen stod hun da hun dro en torn ut av serken. Dyrket hun roser? Tornen står hun med i hånden og betrakter den mens den vokser til en lang tein som når jorden og straks blir rotfast; blir et tre så stort at det brer seg over hele Norges land. Det må ha vært et blomstrende tre, for oppe i grenene var treet snehvitt.

Jeg synes at aldri har noe eventyr kommet opp mot dette sagnet, selv Tornerose kan gå hjem og legge seg igjen. Ragnhild og Halvdans sønn var den kvinnekjære Harald Hårfagre. Den første kvinnen i hans liv skal ha vært høvdingdatteren Gyda. En annen sagaforteller kaller henne Ragna. Først avslår hun kongens gunst. Det hele er så pompøst skildret at en bare må dra på smilebåndet.

Sagafortelleren lar en jentunge som sannsynligvis er analfabet og uten særlige geografiske kunnskaper, stå og holde tale om Norges samling for en håndfull karer som reker rundt for å hente sengefeller til herskeren sin. Men det er en bedårende framstilling, skapt av fortellerens respekt for kvinnens selvrespekt.

Kongen hadde jo ingen respekt for henne, i og med at han hadde et tjug friller i alt. Dronningen hans ga elleve av dem reisepass da hun selv ble kongens lovformelige ektemake. Kanskje det var derfor hun fikk tilnavnet Den Mektige, for hun kunne ikke ha rukket stort mer de tre årene som ble henne forundt å leve her til lands.

Men mang en bra storkar måtte bli støtt på mansjetten da han fikk sin datter sendende hjem fra kongsgården med både to og tre eller flere unger på slep. Det ble aldri krevd bot av konger for hor.

HERB
(FRITT ETTER
WERENSKIOLD)

- SAGA FORTELLEREN
LAR GYDA, EN JENTUNGE SOM
SANNSYNLIGVIS ER ANALFABET OG UTEN SÆRLIGE
GEOGRAFISKE KUNNSKAPER, STÅ OG HOLDE TALE
OM NORGES SAMLING FOR EN HÅNDFULL KARRER
SOM REKER RUNDT FOR Å HENTE SENGEFELLER
TIL HERSKEREN SIN-

Ragnvald Mørejarl hadde en kone som het Hild, hun ble Gange-Rolvs mor og på den måten stammor for en ikke uanselig ætt. Snorre og Werenskiold, tegner et gripende bilde av denne moren som drar til kongen og ber om grid for sin balstyrige sønn, som er lyst fredløs. Hun får avslag og det gjør hun kvad om. Hun er Norges første kjente kvinnelige lyriker, hvis ikke jeg tar gruelig feil. Den neste kvinnelige versemaker vi hører om, har etter sitt tilnavn å dømme smidd mer enn de strofene som Snorre gjengir. Det var Jorunn Skaldemøy, og hun våget å dikte om kongens feide med en av sine sønner.

Fortellingen om Harald Hårfagres samiske dronning er også rørende. "Han elsket henne så bort i ørske at han gikk fra alle ting, riket og alt han burde se etter der", sier sagaen. Jeg sier

ikke noe om det, så toppstresset som han må ha vært etter all striden med sine blodtørstige sønner og motstandere, og av hverdagsmaset med sine forrige friller og sin myndige dronning som han nylig hadde satt i haug.

Sameprinsessen Snøfrid fortryllet kongen i mange år. De fikk fire sønner sammen, og i tre år satt kongen sørgende ved hennes bære etter at hun var død. Folket trodde kongen hadde mistet vettet. Men kloke rådgivere fikk vekket kongen til ny dåd, så han lot Snøfrids lik brenne.

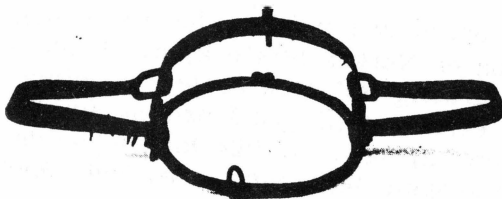
Siste kvinnen i Harald Hårfagres liv må korporlig ha raget over ham, etter tilnavnet hennes å dømme: Tora Mosterstang. Bein i nasen må hun også ha hatt, siden hun på fallende fot tok sjøveien fatt for å føde sitt barn hos dets far. Men hun seilte litt for sent hjemmefra og fødte barnet på veien.

Det ble en sønn, som siden ble sendt til fostring hos Englands-kongen. Han ble hetende Adalsteinsfostre, fornavn Håkon.

(Artikkelen er trykt første gang i Oppland Arbeiderblad lørdag 21. mars 1987, med tegning av Herb).

1695

Den 11te Juli 1695 bleff paa Alfstad-Engen halshuggen en Soldat fra Lands Prestegield, som haffde dræbt en Qvinde, hans Nafn var Børge Børgersen. (Kilde: Ministerialbog for Toten).

Bjørnesaks.

Innflytting til Ø. Toten 1837-38

1837

1. Anne Marie Johansdtr. Fagernæseie, 24 år, tjenestepige, kom fra Hurdalen. Attest av 27. sept. 1836. NB. gift med Johannes Olsen Oppegardseie.

2. Berte Marie Nielsdtr. Kukelsrud, 24 år, gbr.datter, kom fra Vestre Toten. Attest fra Selmer datert 2. april 1837.

3. Pige Helene Pedersdtr. Oppegaaardseie, 22 år, husmannsdatter, fra Hurdalen. Attest fra Beylegaard 9. mai 1837.

4. Pige Marie Olsdtr. Hougseie, 23 år. tjenestepige, fra Søndre Aurdal i Valdres, attest av 12. nov. 1836.

5. Haagen Pedersen Solberg, 49 år, gardbruker, hustru Mari Andersdtr. 52 og barna Marie 21, Jens 16, Pauline 13 og Anders 9, kom fra Vestre Toten. Attest av 20. april 1837. Bor nå på Fjørkenstad.

6. Mathias Gabrielsen (nu paa Hermanrud), 20 år. tjener, kom fra Vardal. Attest av 25. juni 1837.

7. Marit Engebretsdtr, 20 år (?) tjener, kom fra Land, attest 16. juni 1851.

8. Ungkar Johannes Olsen Evang, 41 år, tjener, kom fra Xania. "Vide Afg. Liste No. 15, leveret sin Attest ubrugt tilbake".

9. Dimiteret slave Johannes Jensen Ekerstrand, 41 år, kom fra Xania. Pass fra Aggershus festning av 5. juli.

10. Berte Marie Olsdtr. Braadthaug, 26 år, gardbrukerkone gift med Jens Andersen Hoel av Feiring, kom fra Hurdalen. Attest av 20. juni 1837.

11. Mads Johannessen Fallet av Fægving, 28 år, tjener, gift med Marie Pedersdtr. Hammerstad, kom fra Hurdalen, attest av 24. juni 1837.

12. Berte Christiansdtr. Østre Dælin fra Stange, 32 år, tjenestepige på Trogstad, kom fra Stange, attest av 3. april 1837.

13. Oline Matha Olsdtr. Refsalseie, 18 år, gift med Halvor Evensen Skomagerbækken, kom fra Stange, attest av 19. sept. 1837.

14. Ungkar Ole Torgersen Hellebergseier, 25 år, tjener på Kraby, kom fra Gausdal, attest 16. okt. 1837 (Wibe).

15. Pige Marte Thoresdr. Frangstøen, 20 år, gift med Johannes Steffensen Oppegaard, kom fra Stange, attest av 3. mars 1837.

16. Morten Christensen og hustru Kristine Hansdr. Skaugerdstuen, sønnen John og datteren Pernille (22 år), husmannsfolk i Skjølstuen, kom fra Vestre Toten, attest fra presten Selmer 20. nov. 1837.

17. Enkemann Hans Tostensen Kalrustadeie, fra Fron, 60 år, arbeidsmann, attest fra presten Tronhus 21. sept. 1834.

18. Ungkar Ole Olsen Nordliseie, 22 år, tjenestedreng på garden Lie, kom fra Hurdalen, attest av 27. nov.

19. Hans Jensen Tandbergseie, 18 år, tjenestedreng. Hadde tidligere reist ut, leverte attesten ubrukt tilbake.

1838

1. Pige Sønnou Amundsdr. Nustad, 28 år, tjenestepige, gift med Fredrik Andreassen Kobberstad, fra Gausdal, attest av 27. des. 1837.

2. Hans Olsen Byeseiet, en tid på Grevløs i Vestre Toten, 26 år, tjenestedreng, gift med Pernille Amundsdr. Bliksetstuen, kom fra Land, attest av 4. okt. 1837 fra Aabel.

3. Berte Halvardsdr Maurudeie, 20 år tjenestepige, fra Nes på Hedmark, attest av 10. august 1837.

4. og 5. Even Pedersen Sund og hustru Berte Hansdr. begge 32 år, gardbrukerfolk, fra Stange, innflyttet med attest fra Andersen og Heltberg.

6. Johanne Larsdr. Granstuen, 26 år, tjenestepige, kom fra Vestre Toten, gift med Peder Hansen Gaarder, attest av 8. juni 1838.

7. Rasmus Johansen Hougseiet, 34 år, tømmermann, fra Land prestegjeld nå på Smeby, attest av 7. juli 1838.

8. Karen Jensdr. Alnes, 28 år, tjenestepige, tjener på Fjørkenstad, kom fra Fægring i Hurdalen, attest av 14. juni.

9. Even Halvorsen fattiggutt kallet, 34 år, fra tukthuset i Xania, hvor han den 11. Nov. 1838 er konfirmeret, attest av 13. nov.

10. Magrete Christiane Jensdr. Bosrud av Hurdalen 20 år. tjenestepige nå på Bellerud, fra Hurdalen, attest av 28. sept.

11. Garver Andreas Sørensen med hustru Maren Eline Halvorsdr og barna Caroline 3 3/4 år og Halvordine Mathea 2 1/2 år, fra Vardal, nå hos garver O. Hansen, attest 12. oktober.

Utvandring frå Valdres til Amerika over Bergen 5. del

1890

Knud Bjørnsen Loe, ugift lausarbeidar f. i Nord Aurdal 1855, budde i Luster. Registrert 9/4.

John Andersen Nystuen, ugift gardmannsson, Vang 1868-, registrert 15/4.

Anders Olsen Skogstad, ugift gardmannsson, Vang 1871-, registrert 15/4.

Ole Olsen Bustetun, gift steinarbeidar, f. i Øystre Slidre, budd i Ullensvang, registrert 30/4.

John Torgersen Grov, Vang, ugift. Har tidlegare budde 4 år i Amerika, reiste nå med utvandartillatelse frå Tønsberg, registrert 1/5.

Anders Haldorsen Gjevre, Vang, 1852, prest i Amerika, reiste med kona Berit Helgesdtr. Leine, Vang, 1864-, registrert 5/6.

Anders Thomassen Leine, ugift husmannsson, Vang 1868- registrert 5/6.

1891

Ikkje registrert nokon utvandarar frå Valdres over Bergen.

1892

Knud Knudsen Tasa, arbeidar, Vang 1861- og hustru Ingeborg Knudsdr. Tasa, Vang 1859- og barna:

1. Ole 1874-

2. Knud 1888- alle registrert 8/4.

Anders Olsen Lerold, ugift husmannsson, Vang 1872- registret 5/5.

1893

Knud Hermundsen Øen, gardmannsson f. i Aal i Hallingdal 1847, utvandra frå Finnås i lag med kona Gjertrud Bergesdr. Kjørstad f. Aurdal 1851- Reiste med Thingvalla, registrert 22/3.

Arne Amundsen Kaata, ugift gardmannsson, f. i Slidre 1869, budde i Fana, registrert 7/4.

Kari Pedersdr. Fjelde, ugift husmannsdotter, Aurdal 1854- med Cunard, registrert 13/4.

Karoline Olsdr. Fjelde, ugift husmannsdotter, Aurdal 1881- Med Cunard, registrert 13/4.

Brita Gulliksdtr. Holien, ugift husmannsdotter, Vang 1881- registrert 26/4.

Markus Johan Jensen Offerdal, ugift gardmannsson, Aurdal 1875-, registrert 27/4.

Ingeborg Christoffersdr. Bøe, ugift tjenestejente, Vang, 1837, med Thingvalla, registrert 7/7.

Bendik Eriksen Rogne, landhandler, Øystre Slidre 1861, gift, med Hvide Stjernelinje med hustru Kari Knudsdtr. 1869 og dotter Marit 1892-, registrert 17/8.

1894

Østen Tollevsen Kvil, ugift gardmannsson, Vestre Slidre, reiste med American L., registrert 16/3.

Aslak Nilsen Midthun, gift gardmann, Aurdal 1834, med Cunard, registrert 21/5 med hustru Herborg Torleifsdr. Midthun, Aurdal 1836- og barn: 1. Inga 1880 og 2. Johan Thomassen 1878-

1895

Anders Arnesen Bjørgum, gift vegvoktar f. Aurdal 1833, budde i Årstad, reiste med Thingvalla i lag med kone Sigrid Andersdr. Bjørgum f. i Aurdal 1833, begge registrert 3/4.

Berit Nilsdr. Bunde, ugift gardbrukardotter, Vang 1872, reiste med Stjernel, registrert 29/8.

Knud Syvertsen Haugen, gift farmer f. 1833 i Valdres, budde i Sogndal, reiste med Allan L. Hadde budd i Amerika før, registrert 13/9.

1896

Hans Knudsen Ringheim (Hylland), ugift snekker f. i Aurdal 1872, budde på Voss, reiste med Thingvalla, registrert 14/4.

1897

Jørgen Jørgensen Dværsdal, gardbrukar f. 1832 i Aurdal, budde nå i Hafslo, reiste med Allan L., registrert 22/10.

1898

Nils Andersen Belsheim, ugift salmakar, Vang 1864. Hadde vore heime på besøk, reiste med Cunard, registrert 19/4.

Gudbrand Andersen Belsheim, ugift gardbrukarson, Vang 1876- reiste med Cunard, registrert 19/4.

Ole Christoffersen Lokreim, ugift gardbrukarson, Vang 1875, med Cunard, registrert 19/4.

Britha Larsen Kvale, ugift syerske f. Vang 1872, reiste med Stjernelinjen, registrert 26/8. Budde i Minneapolis, hadde vore heime på besøk.

Rangdi Tollefsen Ellingbø, ugift syerske, f. Vang 1870, reiste med Stjernelinjen, registrert 26/8, budde i Minneapolis, hadde vore heime på besøk.

Jørgen Tollefsen Ellingbø, ugift juveler f. i Vang 1867, reiste med Stjernelinjen, registrert 27/8, budde i Minneapolis, hadde vore heime på besøk.

1899

Knud Jørgensen Hermundstad, ugift gardbrukarson Vang 1880, reiste med Cunard, registrert 26/4.

Ole Andersen Gjevre, ugift gardbrukarson, Vang 1873, med Cunard, registrert 26/4.

Desse utvandrarlistene over Bergen frå Valdres bygger på to mikrokort frå Historisk institutt, Universitetet i Bergen/Statsarkivet i Bergen, og desse er også å få kjøpt og inneheld opplysningar om folk frå heile Austlandet som har reist til Amerika over Bergen. Det kan vera fort gjort at det oppstår feil i slike lister, og redaksjonen vil gjerne ha tilsendt eventuelle endringar, rettingar i dei listene som er prenta i tidsskriftet vårt.

RETTING

av anetavle for Amund Smeby 1711-1771 (s. 273-274 i tidsskrift nr. 3 for 1987.

1. Amund Smeby 1711-1771

Foreldre:

2. Tollef Hågensen Smeby 1670-1733

3. Pernille Andersdr. Kraby 1675-1761

Besteforeldre:

4. Hågen Paulsen Smeby 1631-1702

5. Kari Tollefsdr. Smeby 1634-1699

6. Anders Gundersen Kraby 1645-1686

7. Marte Tjøstelsdr. Bredsvoll, Stange 1648-1719

Oldeforeldre:

8. Paul Olsen Sukkestad 1595-

9. NN

10. Tollef Henriksen Smeby 1602-1680

11. NN

12. Gunder Halvorsen Skramstad 1599-

13. Tore Karlsdr. Skramstad, død 1658

14. Tjøstel Olsen Bredsvold, Stange 1613-1686

15. Magnhild Rasmusdr. Stor Ree skifte 1696.

RETTING

I avskrift og opptrykk av "Manntallet for Toten 1666" er det på side 26 nevnt Ørje Lauridts. 61 år, under Holmstad, men det riktige er at han skal stå under neste gard i manntallet nemlig Sund på Eina. Feilen ble oppdaget av Hilde Larsen Austarheim som skriver Totens bygdebok bind V, og feilen ble gjort allerede i 1970-åra da man laget et register over dette manntallet på Toten Museum.

RETTING

I min artikkel om slektsgransking i nr. 3/1987 av vårt tidsskrift står en setning på side 257 om at sogneprest Anders Bruses slekt kan føres tilbake til Ivar Trondsen. Dette er feil og jeg beklager meget avsporingen. Det er en annen person på samme linje i en av mine anetavler, nemlig Hr. Mikkel Christensønn, sogneprest til Hevne og Hitterøen som var av Aspe-ætten og med Ivar Trondsen og sønnen Erik Jan Ivarsønn på Aspe som stadfedre. - Dokka den 6/9 1987, med hilsen Leif A. Wien.

Medlemsmøter

Det første møte i høst i Gjøvik/Toten avdeling av Vestoppland Slekthistorielag var på Gjøvik bibliotek torsdag den 2. september kl. 18.30-21.30. Formann i avdelingen, Hans Bjørnstad ønsket vel møtte og gav ordet til Ruth Klungseth som holdt et langt og grundig kåseri omkring diverse problemer som hadde dukket opp i forbindelse med en artikkel hun hadde skrevet om familien Borch for tidsskriftet vårt.

Også tidligere er det skrevet om denne familien, men det viste seg at ingen av beretningene gav svar på alle spørsmålene, idet tidligere artikler kan sies å være mangelfulle på enkelte punkter. Men ved å bruke svært mange kilder hadde Ruth Klungseth greidd å sette opp et oversyn over mye av denne slekta.

Vi fikk mange eksempler på hvor møysommelig et arbeid det er å skaffe slektsopplysninger, opplysningene var hentet fra kirkebøker, folketellinger, trykte kilder, brever og dokumenter, og enda står det igjen mange spørsmål.

Forsamlingen gav applaus til foredragsholderen som hadde gjort et grundig arbeid. Ellers nevnte Birger Olsen at det kanskje kunne ha noe for seg å ta opp diverse slektsproblemer på møtene, og at det kanskje kunne være noen som kunne gi svar på møtet eller seinere. Hans Bjørnstad syntes dette var en god tanke.

Etterpå gikk så tida med til samtaler, granskinger etc. Et fint møte der ca. 30 personer var til stede.

Medlemsmøte nr. 2 i høst var på Gjøvik bibliotek torsdag den 1. oktober fra kl. 18.30. Ca. 20 stykker var møtt fram og Frank Solbakken fortalte om husmannsslekter fra Snertingdal.

Ved hjelp av kirkebøker, bygdebøker, gamle kart og gamle folk hadde han funnet ut mye og kunne legge fram brukerekker for et par av husmannsplassene i bygda helt til ved de tider da de ble nedlagt. Det ble et givende kåseri, og slektstavler og kart fikk vi se på lerretet, noe som gjorde det ekstra givende. Foredragsholderen ga uttrykk for at det haster å kontakte gamle folk, mange sitter inne med gode kunnskaper, men det blir stadig færre av de virkelig gode informantene. Hans Bjørnstad takket for foredraget, og etterpå var det anledning til å studere og utveksle erfaringer, opplysninger.

Svar på tidligere spørsmål

Vedr. spørsmål nr. 113b m.v.

I sitt svar på spørsmål 113b, gitt i nr. 1/1987 av tidsskriftet, har Reidar Reinsvollsveen skrevet om "Nils Abrahamsen sønn av Abraham Bottelsen fra dennes første ekteskap med Berte Andersdtr. Kobberstad." Lenger ut i framstillingen står det: "Abraham Bottelsens første kone var Hille Torgrimsdatter Kjøset..." - Det er sikkert bare en trykkfeil det ene stedet, men jeg skulle gjerne vite hva som er det riktige.

Om Berte Andersdtr. Kobberstad, som altså i følge ovenstående opplysninger var gift med Abraham Bottelsen, synes det å fremgå av tidsskriftet nr. 4/1986 s. 74 (Jaatuns artikkel) at Berte Andersdtr. var gift med Nils Abrahamsen Kobberstad.

Her er det noe som trenger avklaring. Var Berte Andersdatter gift med Nils Abrahamsen eller var hun mor hans? Min interesse skyldes at jeg er av slekta via Peder Eriksen Stubberud, jfr. John J. Jacobsens artikkel i nr. 2/1987 s. 141. - Med hilsen Kolbjørn Sundby, Statsråd Ih lens vei 17, 2010 Strømmen.

Svar: Sundby har rett i sine antagelser, og vi kan bare beklage at det svaret som i sin tid ble gitt var misvisende på enkelte punkter. Det er riktig at Abraham Bottelsen Hveem var gift første gang med Helle (Hille) Torgrimsdatter Kjøset og annen gang med Berte Nilsdtr. Dyste (død 30/10 1687). (Hun ble gift annen gang med Gulbrand Pedersen fra Øvre Skjefstad (død 31/1 1687) og han ble neste bruker på denne Kvemsgarden). - Det er også riktig at Berte Andersdtr. Kobberstad var gift med Nils Abrahamsen Hveem, seinere Kobberstad.

Svar på spørsmål nr. 118 del 3

Peder Gulbrandsen var første gang nevnt på Sandager i 1709. Han ble begravet 9/5 1711 57 år, og den 13/9 samme år var det skifte etter ham i mellom hans hustru Ragnild Gulbrandsdatter og deres da 2 igjenlevende barn Lars (fullmynding) og Gulbrand (14 år og formynder hans morbroder Lars Bjerke).

Faren til dene eneste Gulbrand Pedersen som ble født på Toten i aktuelt tidsrom bodde da på Stubberud, som ligger i nabolaget til Sandager. I 1666 het brukeren på Stubberud Gulbrand Torgersen (34 år) og en kan bli fristet til å tro at han kunne være far til førnevnte Peder Gulbrandsen.

Det var i 1717 den 20/10 skifte etter Giertrud Tostensdtr. Heksum som døde barnløs. Hennes arvinger var broren Lars Bjerke og søsteren Ragnild Sandager. - Lars Torstensen Bjerke var i følge manntallet 1666 11 år og sønn av Torsten Andersen søndre Narum, som det var skifte etter i 1674. Hans arvinger var 2 sønner og 3 døtre, hvis navn ikke står oppført.

Ragnild Gulbrandsdatter Sandager ble begravet 28/11 1734 87 år. Med de foreliggende opplysninger kan jeg ikke gi noe sikkert svar på spørsmålet, men håper det kan være til hjelp for videre undersøkelser.

Med hilsen Fredrik Dyhren

Spørsmål nr. 133

Forsøk på et svar: Ole Simensen Storødegård (1728-1762) født på Skaransæter av foreldre Simen Olsen og Karen Arnesdatter. Ved trolovelsen i 1717 er han nevnt til Storødegård, og ved vielsen s.å. til Sæter. En får ingen opplysninger om Karen Arnesdatter. Kausjonister var Jeremias Skaran og Mikkil Sæter. Jeg vet ikke sikkert hvem Karen Arnesdatters foreldre var, men kanskje hun kan være en av disse:

1. Karen døpt 26.8.1695, datter av Arne Fønhus. Faddere: Kiel Fønhus, Oluf Dølven, Kiel Fønhus' quinde og Tora Mikkelsdtr. Tronhus. (Denne Arne Fønhus er vel den samme som Arne Olsen Fønhus som var gift med Gunild Andersdatter fra Tronhus. Hun døde i 1699, 48 år. Ved skiftet den 14-6-1700 er bl.a. ei datter Karen nevnt, men hun er oppgitt til å være 14 år.
2. Karen døpt 8. søndag post trin. 1698, datter av Ingri (Erlandsdatter) Skaran. Ingen barnefar er oppgitt. Faddere: Jeremias Bang, Erik Arnesen Fønhus, Ingri Bang, Berte Olsdtr. ibid. Ved introduksjonen fulgte Taran Lange-drag.

Med hilsen Anne Marie Markussen, 2858 Kapp.

Spørsmål nr. 137

Bernt Larsen f. 17/2 (12/2?) 1874, døpt 21/6 1874 i Hunn kirke i Vardal, sønn av husmann Lars Jensen og Johanne Johannesdtr. Slettumseie (Slettumstuen). Faddere var: Hans Jensen Brudal, Svend Johnsen Braateneie og kone, Peder Johansen Slettum og Agnethe Olsdtr. Stokke?

Bernt Larsen kjøpte Stensjord i 1909, et bruk under Tranberg i Vardal og han døde 23/8 1952. Han ble gift med Ida Olsen (Olsdatter) f. 20/5 1875, døpt 20/6 1875 i Hunn kirke i Vardal, datter av ungkar Ole Johannessen Braastadeie og pige Karen Johannesdtr. Kolbergseie. Faddere var: Ole Johannessen Hundseie og kone, Andreas Johannessen ibid. og kone og Johannes Christophersen Kolbergseie.

Karen Johannesdtr. ble senere gift med smed Peder Mathiassen f. 1834 i Biri. Han kjøpte Smeby (gardsnr. 80 bruksnummer 2 under øvre Braastad). Han døde før 1904.

I 1875 er Peder Mathiassen husmann og smed i Smedstuen søndre under nedre Braastad og er da gift med Berte Olsdatter f. 1822 i Biri og hadde barna: Mathias f. 1857, smedsvend, Iver f. 1860 (begge født i Biri) og Berthe Marie f. 1868 i Hunn.

Ida og Bernt Stensjords sønn Petter Smeby f. 1896 (bodde først hos sin bestemor i Smeby) overtok Stensjord 1934, ble gift 1923 med Klara Tomtsveen, Snertingdal. Fire døtre: Solveig f. 1923, Valborg f. 1924, Ruth f. 1927 og Karen f. 1931.

Bror av Bernt Larsen Stensjord var Ludvig Larsen f. 4/2 1871 som utvandret 30/10 1890 med Angelo til Deerfield, USA.

Med hilsen Per Braastad.

NYE SPØRSMÅL

Spørsmål nr. 138

Vet noen av tidsskriftets lesere foreldrene til Halvor Olsen Presterud, Bjerke f. ca. 1705 død 1785 80 år og gift 30. desember 1737 med Eli Sevaldsdtr. Hoel f. 1708, død 1765, 57 år. - Med hilsen Annie Helene Hoel, Gjøvik.

Spørsmål nr. 139

Jeg søker slektninger på Toten i dag og en av mine aner fra Toten var Ole Olsen som ble døpt 22. sept. 1811 av foreldre Ole Olsen og Marte Hansdtr. Boksrudstuen. Ole Olsen ble gift 28. desember 1821 med Helene Xstiansdtr. Kjøsetstuen, 31 år gammel og de fikk 7 barn:

1. Christian f. 25.3. 1822 i Stangestuen, døde vel i unge år.
2. Johannes f. 1. jan. 1824 i Kjøsetstuen. Han dro til Amerika, fikk kone fra Nes på Hedmark, var med i den amerikanske borgerkrigen. Jeg stammer fra ham.
3. Oline f. 12. mai 1826 i Rognstadstuen
4. Ole f. 28. april 1828 i Almstuen, dro til Alberta i Canada.
5. Marte f. 31. 10. 1830 i Stangeie.
6. Christian f. 10. des. 1832 i Dulsrudeie, dro til Christiania 1850.
7. Martin f. 12. oktober 1837 i Dulsrudeie.

Som sagt stammer jeg fra Johannes Olsen, men jeg vet lite eller ingenting om hvor det ble av de andre søsknene. Er det noen som kan hjelpe meg?

Med hilsen Keith L. Olson, Route 1, Whiting, Iowa, 51063, USA.

Svar:

Vi har ikke funnet fram til slektninger i dag, men vil hjelpe litt på veg mot vår tid. Ole Olsen ble født 1811 på Hjell i Østre Toten av foreldre: Ole Olsen og hustru Marte Hansdtr. De brukte begge navnet Trogstad da de giftet seg i 1808, og fikk 7 barn:

1. Maria f. 1809, konfirmert 1823.
2. Ole 1811 - se spørsmålet
3. Anders f. 1817 på Feirings jernverk, gift 1. 1839 m Johanne Olsdtr. Panengen. 7 barn, g 2 1859 m Anne Hågensdtr. Oureneie, to barn.
4. Johannes f. 1820 i Trogstadstuen, flyttet til Aker i 1840.
5. Christian f. 1823 i Boksrudstuen, gift 1847 med Kari Evensdtr. Kise, 12 barn, av disse var fem dødfødte.
6. Kjerstine f. 1826 i Boksrudstuen, konfirmert 1840.
7. Martin f. 1829 i Fjellhaugstuen, gift 1851 med Helene Hågensdtr. Boksrud, 4 barn. Martin Olsen og hustru flyttet til Amerika i 1869.

AA

I. Hvor var Ole Olsen (ca. 1723-1804) på Ulvestad i Vestre Slidre fra? Han ble gift med enke Kari Johannesdr. f. Jome (1726-1805). Hun var gift første gang med Johannes Olsen Ulvestad. Ole Olsen og Kari hadde blant annet ei datter Kari f. 1764 som ble gift 2. gang 1797 med Amund Tronsen Førrestrået, Vestre Slidre (1764-1801). Ole Olsen og Kari Johannesdr. på Ulvestad var mine tipptippoldeforeldre og jeg skulle svært gjerne visst hvor Ole egentlig var fra.

II. Er det noen som vet noe om anene til Peder Olsen Hammerstad, Røyse, Toten f. ca. 1702 død 1762 med skifte 16.5 s.å.? Han ble gift 1. gang 1732 med Marie Torgiersdr. Røyse i Kolbu og da ble kan kalt Hammerstad. Kaveringsmenn var Nils Gran og Povel Hammerstad. Peder Olsen ble gift annen gang 1744 med Lisbeth Hansdr. Ruen 1715-1774, skifte 22.3 s.å. - Jeg søker altså opplysninger om Peder Olsen på Røyse, som jeg har lett en god del etter..

Med vennlig hilsen Pål Prestesæter, 2846 Bøverbru.

Spørsmål nr. 141

I 1696 ble giftermål inngått mellom enkemann Lars Pedersen Alnæs fra Feiring (Thotens Feiringen) og Kari Olsdatter Alm fra Toten. Kausjonistene var Ole Trogstad og Nils Olsen Alm. Det er fristende å gjette på at den Oluf Danielsen Alm som i 1686 skyldte 16 riksdaler til Østen Ømark i Hurdal er Kari Olsdatters far, og at kausjonisten Nils Olsen Alm er hennes bror. Jeg søker opplysninger om Kari Olsdatters avstamning.

Med hilsen John F. Jacobsen, Rektorhaugen 47, 0876 Oslo 9.

HUSBAND

Jens Wilhelmsen Sødstad (or Villumsen)

Born 25 Jan 1781 Place Sødstad, Toten, Opplnd, Nrwy.
 Chr. 28 Jan 1781 Place " " "
 Marr. 12 Dec 1806 Place " " "
 Died 2 Dec 1841 Place Evang, " " "
 Bur. 18 Dec 1841 Place " " "
 HUSBAND'S FATHER Villum Jensen Sødstad HUSBAND'S MOTHER Marte Andersdt. Grimstad
 HUSBAND'S OTHER WIVES

Par. reg. Toten, Opplnd, Nrwy.
 GS 18087 pt 3,4,5

WIFE

Berthe Jørgensdt. Skjøll

Born 14 Dec 1783 Place Skjøll, Toten, Opplnd, Nrwy.
 Chr. 21 Dec 1783 Place " " "
 Died
 Bur. Place
 WIFE'S FATHER Jørgen Gulbrandsen Skjøll WIFE'S MOTHER Marte Jensdt. Evang
 WIFE'S OTHER HUSBANDS

Able or unable	CHILDREN (Give names in full in order of birth)	chr	WHEN BORN			WHERE BORN		State or Country	DIED			MARRIED (First Husband or Wife) *List additional marriages with dates on reverse side of sheet.	
			Day	Mo.	Yr.	Town	County		Day	Mo.	Yr.		
F	1 Marthe Maria Jensdt.	chr	24	Jan	1808	Skjøll	Toten,	Opplnd,	Nrwy.			Date To	
X												Date To	
F	2 Johane Jensdt.	chr	11	Mar	1810	"	"	"	"			Date To	
M	3 Wilhelm Jensen	chr	22	July	1814	"	"	"	"			Date To	
F	4 Marthe Jensdt.	chr	31	July	1814	"	"	"	"			Date To	
F	5 Gulina Jensdt. (twin)	chr	9	June	1817	"	"	"	"			Date To	
F	6 Karine Jensdt. (twin)	chr	6	July	1817	"	"	"	"			Date To	
F	7 Karrine Jensdt.	chr	30	May	1819	"	"	"	"	21	June	1819	Date To
F	8	chr	31	May	1819	"	"	"	"	19	July	1819	Date To
F	9	chr	9	May	1821	"	"	"	"			Date To	
F	10	chr	10	May	1821	"	"	"	"	10	May	1821	Date To
												Date To	
												Date To	
												Date To	
												Date To	
												Date To	

Ragnhild Holje 1552 Lanebrook Lane, Salt Lake City, Utah 84124, arbeider i slektsarkivet i Salt Lake City og har sendt en del oppsatte slektsark som vi her bringer ett eksempel på.

Register 1987

Forfatternavn er under-
streket.

Aggersborg: 325-326

Alm, Jens M:

- Om familien Hammer,
Hadeland: 168-170.

Alvstadhagen, Abraham
Nilsen. 141.

Amundgård, Arne:

- Billerud. 338-342

- Ei slekt frå Stabu. 272

- Litt genalogihist. 264-66

- Matt Kjelsrud. 224

- Om Bergsjøbrenna. 45-48

- Om Grundt-slekta. 82-83

Andersen, Peder, soren-
skriver. 323-324

Arkivadresser. 281

Bergh, Carl Jacob. 115-116

Bergsjøbrenna. 45-48

Bjørnerud, Per:

- De eldste slektsledd på
Solberg i Ø. Toten. 225-34

Boddingætta. 267-268

Borch. 298-307

Breien, Hans. 202-209

Brorson, Arne I:

- Om glassverkslekten
Bruun. 75-76

Bruun, glassverkslekt. 75-76

Brøttumsboka. 241

Braastad, Per:

- Om Hans Skikkelstad. 142-
46

Clausdatter, Karen. 323-24

Dalby, Per:

- Oluf og Damøy. 7-8

Damøy. 7-8

Dovre Data Arkiv. 72

Dvergsten. 167

Dyhren, Fredrik:

- Litt om anene til Nils
Olsen og Anne Christoph-
ersdtr. Garli, Aurdal. 235-
241

Elge-Svend. 124-125

Elsrud, Ingeborg:

- Hvem var "Flubergs-
rosen"? 122-123

Engedahl, Jan Fredrik Ly-
saker:

- Om Niels Oudensen Rogn-
stad. 222-224

Epidemi, Snerthingdal. 42-44

Feiring, Jon:

- Om ei slekt frå Fægtring i
Biri. 111-113

Feiringsbøker. 274

Finner, finnebostetning. 35-
38, 180-182, 242-248, 308-
309

Finni i Torpen. 211-214

Flubergsrosen. 122-123

Fosmo, Otto Adolf:

- Et gammalt eventyr. 215-
21

- Herr Hermand Hanssen.
343-346

- Tre brev fra 1629 og 1643.
327-332

Fægtring i Biri. 111-113.

Garli, Nils Olsen og Anne
Christophersdtr. 235-141

Gausdøler, Toten. 126-129

Gjørvad, Olav:

- Prost Henrich Holst Neu-
mann. 269-271

Glassverksfabrikanter. 69-
70

Grundt-slekta. 82-83
Halvorsrud, Toten. 56-58
Hammer, Hadeland. 168-170
Hanssen, Hermand. 343-346
Hassel. 320-322
Herberg, Bjørn:
- Et eventyr. 249-251
- Intervju (med BH). 355-357
- Husmannsånd. 358-360
- Kjempen fra Huskelhus.
30-33
- Tårnpetter. 162-163
Hohle, Per:
- En finneplass i Lunner.
308-309
- Finnebygda ved Mylla,
Lunner 180-182
- Finneplass mellom Jevn-
aker og Ringerike. 246-248
Huskelhus. 30-33
Innflytting til Land. 71-72
Innflytting til Toten. 59-64,
147-150, 284-287, 373-374
Inskripsjon i bibel. 79.
Jacobsen, John J.:
- Abraham Nilsen Alvstad-
hagen. 141.
Jahnsen, Jahn Børe:
- Valdreskongens ætt. 39.41
Jeppedalen. 347
Jerstad. 164-166
Jaaton, Jan Eilert:
- Gamle Totenrøtter. 26-29.
- Slekten på Kjølset. 133-
144, 310-319
- Tingboka forteller.II. 333-
37
Kauffeldt. 171-175.
Kirkebøker. 81
Kjetterprosess. 210
Kjølset. 133-134, 310-319

Klungseth, Ruth:
- Om Borch-fam. 298-307
Knarud. 16-25
Kokoppe-Indpodnings-Att.
179
Kremmerbakken. 367-369
Kråbøl. 167
Kvale, Torstein:
- De bodde i Hassel. 320-22
Larsen, Rolf Gilbert:
- Glassfabrikanter. 69-70
Lie, Birger A. 73-74
Lucy, Marit H.:
- Amerikansk slektsforsk-
ning. 77-78
Magerøy, Ragnhild:
- Sagakvinner. 370-372
Medlemsmøter. 102, 109,
266, 379
Nernst. 280
Nettum, Herman:
- Fortsatt loftsrydning...
117-121
Neumann. 271
Neumann, Henrich Holst.
269-271
Nordal, Kari:
- Om Finni/Torpen. 211-14
Nordlien, Hurdal. 110
Nordraak, Terje:
- Elge-Svend. 124-125
Næss, Hans M.:
- Fortsatt om slekter på og
omkring Knarud. 16-25
- Om første ordføreren i
Gran. 115-116
Om første ordføreren i: Biri
159-160, Ø. Toten 352-352,
V. Toten. 354.
Ouren. 279
Pasientlister. 275-277

Regnskap. 157-158
Reinsvollsvveen, Reidar:
- Skriftlige kilder, finner. 35-38
Rogneby. 325-326
Rognlien, Odd:
- Nordlien, Hurdal. 110
- Rognlien, Hurdal. 34
Rognstad, Niels Oudensen. 222-224
Rustad, Herman. 348-351
Rønning, Per Ole:
- Hans Breien. 202-209
Røse, Sigurd:
- Litt om ei ætt frå Jerstad. 164-166
Schilbred, C. S.:
- Vi gjør slektsundersøkelser. 363-366
Schmit. 176-179
Seierstad. 80
Sejersted. 80
Skikkelstad, Hans. 142-146
Slekt på data. 113
Slektsarkiv. 67-68
Slektsgransing. 64-66, 77-78, 252-258
Slektshistorielag. 361-362

Smeby, Amund. 273-274
Solbakken, Frank:
- To brev om en epidemi i Snertingdalen 1812. 42-44
Spørsmål og svar. 84-93, 189-192, 288-289, 380-384
Stabo. 188
Tips. 166, 268, 278-279
Tollersrud, Kristian:
- Gausdøler til Toten på 1800-tallet. 126-129
Tomaskyrkja, Filefjell. 114
Tårnpetter. 162-163
Utvandring til Amerika. 53-55, 183-185, 282-283, 375-377
Valdreskongens ætt. 39-41
Wien, Leif A.:
- Et lite streiftog gjennom lokalhistorien i Land. 9-15
- Lag og foreninger i Land i forrige århundre. 103-109
Aars, Ivar:
- Hovudkjelder, slektsgranskning, Valdres. 64-66
- Valdres bygdebok. 130-132
Årsberetning 1986. 154-156
Årsmøte. 6-7

Tidligere registre

for Tidsskrift for Vestoppland Slektshistorielag er trykt i Tidsskriftet nr. 2 for 1986 (register 1983-1985) og i nr. 4 1986 (for 1986). Registrene er laget ut fra titlene, og en har søkt å få med forfatter og emner i artiklene. Fra og med 1987 har tidsskriftet gjennomgående nummer slik at neste hefte fortsetter med numreringen der forrige hefte slutter.

TURKJØRING

på inn- og utland.
utføres med de mest moderne og komfortable busser.
Godstransport — rimelig, sikker og hurtig.

Kontakt oss om Deres transportbehov.

**Små eller store hendelser
— les om dem i**

Hadeland

— DIN EGEN LOKALAVIS —

**Ta vare på tradisjonen —
benytt distriktets eget
forsikringselskap**

**FORSIKRINGSSELSKAPET
FOR DEG SOM VIL HA ALLE
FORSIKRINGER PÅ DET
STEDET DU BOR**

**SKADEFORSIKRING
BILFORSIKRING
LIVSFORSIKRING
PENSJONSFORSIKRING**

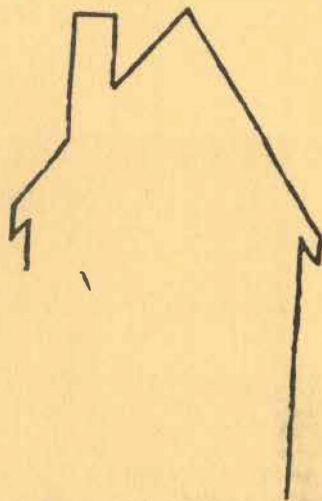
**GJENSIDIGE
Forsikring**

**Valdres Brannkasse
Vestoppland Gjensidige
Hadeland Gjensidige**

Brannkasse

VI TAR VARE
PÅ DAGENS
VERDIER

VESTOPPLAND SLEKTS
HISTORIELAG TAR VARE
PÅ HISTORISKE VERDIER

GRAN
SPAREBANK

— selvsølgelig!

Ny topprente
på DnC Honnørkonto:

12%
fra
30.000

Dayens glade nyhet!

DnC øker Honnorrenten.
Nå får du hele tolv prosent på pengene dine.
Allerede fra du har 30 000 på kontoen.

For lavere beløp er renten ni prosent.

DnC Honnørkonto er en brukskonto med skikkelig sparerente.
«Lønnskonto» og sparekonto i ett.

DnC